Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

# СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Газета 1918 йил 21 июндан чиқа бошлаган

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

№ 28 (19.996) • 1988 йил 3 февраль, чоршанба • Баҳоси 3 тийин.

# ИЖОДИЙ КУЧ-ҒАЙРАТНИ ҚАЙТА ҚУРИШ ВАЗИФАЛАРИНИ БАЖАРИШГА САРФЛАЙЛИК

*Илмий-техника жамиятлари VII Бутуниттифоқ съезди*

Эндиликда қарийб ўн уч миллион олим, инженер, техник, иқтисодчи, илғор ишчи ва колхозчиларни мамлакатдаги 24 та Бутуниттифоқ илмий-техника жамияти бирлаштириб турибди. Улар ҳар йили меҳнат унумдорлигини ва маҳсулот сифатини оширишга, принципиал жиҳатдан янги технологиялар, меҳнатни автоматлаштириш воситаларини, юқори самарали машина ва механизмларни яратишга қаратилган икки миллионга яқин таклиф ва тавсияларни ишлаб чиқмоқдалар.

2 февраль куни Москвада, Катта Кремль саройида илмий-техника жамиятлари VII Бутуниттифоқ съезди очилди, ижодий жамиятларнинг қудратли потенциалидан иложи борича тўлиқ фойдаланиш, мамлакатнинг иқтисодий ва социал ҳаётини қайта қуриш жараёнларида уларнинг фаол иштироки проблемалари ушбу анжуманнинг диққат марказида турибди.

**Л. Н. Зайков, Н. Н. Слюньков, В. И. Долгих, Г. П. Разумовский** ўртоқлар президиумга чиқадилар. СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари В. С. Мураховский, СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари И. С. Силаев, ВЦСПС раиси С. А. Шалаев, КПСС Марказий Комитетининг масъул ходимлари, министрликлар ва идораларнинг раҳбарлари, олимлар, ишлаб чиқариш илғорлари ҳам шу ерда эдилар. Қардош социалистик мамлакатлардан келган меҳмонлар, халқаро илмий-техника ташкилотларининг намояндалари съездда ҳозир бўлишди.

Мамлакат илмий-техника жамиятлари Бутуниттифоқ кенгашининг раиси академик **А. Ю. Ишлинский** ҳисобот доклади қилди.

Илмий-техника жамиятлари (ИТЖ) Бутуниттифоқ VII съезди совет жамияти тараққиётининг бурилиш босқичида ўтказилмоқда, деб таъкидлади докладчи. Социализмнинг ленинча концепцияси равнақида янги тарихий марралар бўлган КПСС Марказий Комитетининг 1985 йил апрель Пленуми, КПСС XXVII съезди ғоялари ижтимоий онгга тобора теранроқ сингиб, одамларга илҳом бахш этмоқда, моддий кучга айланмоқда. Фан-техника зиёлилари, ишлаб чиқаришнинг барча новаторлари қайта қуриш жараёнига фаол киришдилар.

«Қайта қуриш, демократияни ривожлантириш жамоат ташкилотларининг куч-ғайрати, имкониятлари ва ҳуқуқларини... тўла-тўкис сафарбар этишга ёрдам беради», — деди М. С. Горбачев Улуғ Октябрнинг 70 йиллигига бағишланган тантанали мажлисдаги докладида. Ўртоқлар, бу сўзлар бевосита бизга тааллуқлидир. КПСС XXVII съезди фан-техника тараққиётини жадаллаштириш, ишлаб чиқаришни техникавий қайта жиҳозлаш ва реконструкциялашни қайта қуришнинг негизи, экономикани ривожлантириш суръатлари ва самарадорлигини оширишнинг асоси, деб эълон қилди.

Бу — съездимиз зиммасига алоҳида масъулият юклайди. Илмий-техника жамиятларининг аъзолари анжуманимиздан ишларнинг аҳволини принципиал таҳлил этишни, дадил қарорлар қабул қилинишини кутмоқдалар. Съезд бош масалага, яъни қайта қуришнинг ҳозирги босқичида илмий-техника жамиятларининг жуда катта имкониятларини қай йўсинда жадаллаштиришнинг реал омилига айлантириш, бундан буёнги тараққиётнинг истиқболларини қандай қилиб белгилаш ва ниҳоят, ҳаракат программасини қандай қилиб тузиш керак, деган саволларга жавоб бериши лозим.

Жамиятлар ихтиёрида нималар бор, уларнинг реал имкониятлари қандай? Бизнинг асосий бойлигимиз, албатта, ижод иштиёқида жўш ураётган, сира лоқайд бўлмаган, ўз умрини фан ва техникага хизмат қилишга бағишлаган кишилардир. Улар — фан ва техника соҳасидаги мамлакат интеллектуал ва новаторлик потенциалининг гултожидир, бу кишилар актив гражданлик позициясини эгаллаб турибдилар.

Муваффақиятли ишлаш учун жамиятлар қўлида анчагина ресурслар бор. Эндиликда 24 та Бутуниттифоқ фан-техника жамиятининг бирлашмалар ва корхоналар, илмий-тадқиқот институтлари ва конструкторлик бюроларида, қурилишлар ва транспортда, шахта ва конларда, колхоз ва совхозларда, олий ўқув юртлари ва техника билим юртларида 140 мингдан кўпроқ бошланғич ташкилоти бор. Мамлакатнинг 66 та йирик саноат марказидаги техника уйлари фан ва техника ютуқларини тарғиб этиш учун катта ва фойдали иш олиб бормоқдалар, меҳнаткашларнинг малакасини ва илмий-техникавий ҳамда иқтисодий билимларини оширишга ёрдам бермоқдалар.

Илмий-техника жамиятларининг VI Бутуниттифоқ съезди қарорларига мувофиқ жамиятларнинг янги техника юзасидан тузилган планлар, социал-иқтисодий ва илмий-техникавий программаларни тузиш ва амалга оширишга ўтказаётган таъсири кучайди. Тармоқлараро комплекс проблемаларни ишлаб чиқиш масалалари жамиятлар фаолиятида муҳим ўрин тутди. Сўнгги йилларда ҳисоблаш техникаси, машинасозлик, қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришини интенсивлаштириш ва бошқа актуал йўналишлар бўйича илмий-техника жамиятлари Бутуниттифоқ кенгашининг ўзидагина 40 дан кўпроқ кенг миқёсдаги ечимлар тайёрланди.

Аммо, афсуски, фан-техника жамоатчилиги барча таклифларининг «қисмати» ёруғ бўлаётгани йўқ. Мана бир мисол: фан-техника жамиятлари Бутуниттифоқ кенгашининг транспорт комитети ҳажми катта бўлган, вазни оғир ускуналарни ташишнинг комплекс технологиясини ишлаб чиққан эди, бу технология саноат объектлари қурилиши муддатларини 3—4 баравар қисқартириш, қурилиш-монтаж ишлари қийматини 25 процент арзонлаштириш имкониятини беради. Янги йилгача бу технологияни жорий этишдан халқ хўжалигида кўрилган самара 500 миллион сўмдан ҳам ортиб кетди. Бундан ҳам кўпроқ наф кўриш мумкин бўлур эди, чунки мазкур технологияни жамоатчилик 1975 йилдаёқ таклиф этган бўлиб, у ҳанузгача кўп ерларда жорий этилмаган.

Бундан илгариги, VI съездда маҳсулот сифатини ошириш масалалари диққат марказида бўлган эди. Ўтган давр мобайнида фан-техника жамиятлари кенгашлари ва правлениелари корхоналардаги сифат тўгараклари ишини активлаштирдилар. Жамоатчилик экспертизалари ва маҳсулотнинг энг муҳим турларини аттестациялашни ўтказишни ташкил этдилар. Қоғоз ва ёғочни қайта ишлаш, нефть ва газ саноати, Москва, Киев шаҳарлари, Ленинград области фан-техника жамоатчилигининг ташаббуслари кенг қўламда қўллаб-қувватланди. Арманистон, Литва, Пенза, Тула, Красноярск, Волгоград, Ульяновск, Полтава фан-техника жамиятлари ташкилотларининг ишидаги янги формалар яхши маълум.

(Давоми учинчи бетда).

# Кремлда суҳбат

СССР Министрлар Советининг Раиси Н. И. Рижков 2 февраль куни Кремлда Ироқ республикаси Революцион қўмондонлик кенгашининг аъзоси, Бош министр ўринбосари, ташқи ишлар министри Т. Азизни қабул қилди. Т. Азиз қисқача визит билан Москвага келган.

Муфассал фикрлашиб олиш чоғида СССР билан Ироқ ўртасида турли соҳалардаги муносабатларнинг ҳолатидан ўзаро мамнуният изҳор қилинди. Дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисидаги шартнома шу муносабатларнинг мустаҳкам пойдеворидир.

Халқаро проблемаларни муҳокама қилиш чоғида совет томони жаҳон ишларида туб бурилишга эришишга, ишни кенг қамровли халқаро хавфсизлик системасини вужудга келтириш ғоясини рўёбга чиқариш сари, регионлардаги можароли вазиятларни, бутун дунёда ҳарбий муҳолифлик манбаларини тугатиш сари олиб боришга Совет Иттифоқи азму қарор берганлигини таъкидлади. Ироқ томони бундай йўлни тўла-тўкис қўллаб-қувватлашини билдирди.

Эрон — Ироқ можароси ва Форс кўрфазидаги аҳвол суҳбат қатнашчиларининг диққат марказида бўлди.

Н. И. Рижков совет раҳбарияти Эрон — Ироқ уруши давом этаётганлиги муносабати билан жиддий ташвишланаётганлигини айтди. Ҳозирги дунёда мавжуд зиддиятларни тинч воситалар, музокаралар олиб бориш йўли билангина ҳал этиш мумкин ва лозим, бунда сиёсий иродани намоён этиш ҳамда оқилона муросаларга эришиш керак. Совет Иттифоқи Эрон билан Ироқ ўртасидаги можаро БМТ Хавфсизлик Кенгашининг 598-резолюцияси асосида тезроқ бартараф этилиши учун қатъий ҳаракат қилмоқда. Бу резолюцияда низоли муаммоларни ҳар томонлама адолатли ҳал этишнинг барча зарур жиҳатлари баён этилган. БМТ Бош секретарининг сулҳпарварлик бурчи урушни тўхтатиш йўлидаги куч-ғайратларда ҳамон жуда муҳим роль ўйнамоқда.

Совет томони Форс кўрфазида АҚШнинг ва бошқа Ғарб мамлакатларининг ҳарбий-денгиз кучлари ниҳоятда кўпайтирилишига йўл қўйиб бўлмаслигини яна бир бор таъкидлади.

Шу муносабат билан Т. Азизнинг диққат-эътибори ўзга мамлакатларнинг кемаларини Форс кўрфази учун БМТнинг ягона ҳарбий-денгиз кучлари билан алмаштириш тўғрисидаги таклифга жалб қилинди. Шундай кучларнинг тузилиши можаро зонасидаги вазиятни талай даражада юмшатган ва Эрон— Ироқ урушини тўхтатиш йўлида ҳаракат қилиш учун анча қулай шарт-шароитларни вужудга келтирган бўлур эди.

Т. Азиз Эрон — Ироқ можаросини бартараф этиш масаласига Ироқ томонининг ёндашувини баён этиб, Ироқ дипломатиясининг регионда тинчлик ва барқарорлик ўрнатиш йўлларини излаб топишга қаратилган фаолияти тўғрисида ахборот берди.

У Совет — Ироқ муносабатларида эришилган даражага Ироқ раҳбарияти номидан юксак баҳо берди ҳамда Ироқ томони шу муносабатларни бундан буён ҳам ҳар томонлама ривожлантириш ва мустаҳкамлаш иштиёқида эканлигини таъкидлади.

Суҳбат дўстона вазиятда ўтди.

(ТАСС).

# СССР Олий Совети Президиумининг Фармони

## СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ «ГРАЖДАНЛАРНИНГ ТАКЛИФЛАРИ, АРИЗА ВА ШИКОЯТЛАРИНИ КЎРИБ ЧИҚИШ ТАРТИБИ ТЎҒРИСИДА»ГИ ФАРМОНИГА ҚЎШИМЧАЛАР КИРИТИШ ҲАҚИДА

СССР Олий Совети Президиуми меҳнаткашларнинг мамлакатимизда умумдавлат ва маҳаллий аҳамиятга молик барча асосий масалаларни ошкора, рўй-рост ва эркин муҳокама қилиш принципига зид бўлган имзосиз туҳмат-бўҳтонларга қарши курашни кучайтириш тўғрисидаги истакларини назарда тутиб, **қарор қилади:**

СССР Олий Совети Президиумининг «Гражданларнинг таклифлари, ариза ва шикоятларини кўриб чиқиш тартиби тўғрисида»ги 1968 йил 12 апрелдаги Фармонининг 1980 йил 4 март Фармони таҳриридаги (СССР Олий Советининг ведомостлари, 1980 йил, № 11, 192-модда) 1-моддаси қуйидаги мазмунда бўлган учинчи қисм билан тўлдирилсин:

«Гражданнинг ёзма мурожаати фамилияси, исми, отасининг исми кўрсатилиб имзоланиши ва унда таклиф, ариза ёки шикоят мазмуни баён этилишидан ташқари унинг турар жойи, иш ёки ўқиш жойи тўғрисидаги маълумотлар бўлиши керак. Ана шу маълумотлар бўлмаган ариза ва шикоятлар имзосиз, деб эътироф этилади ва кўриб чиқилмайди».

**СССР Олий Совети Президиумининг Раиси**
**А. ГРОМИКО.**

**СССР Олий Совети Президиумининг Секретари**
**Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.**

Москва, Кремль.
1988 йил 2 февраль.

# ТАШКИЛОТ КОМИТЕТИ ҚАРОРИ

2 февраль куни Тошкентда В. И. Ленин номидаги Совет болалар фонди Ўзбекистон республика бўлимининг таъсис конференциясига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш ташкилот комитетининг мажлиси бўлди.

Мана шу муҳим тадбирга ҳозирлик кўриш ва уни ўтказиш, янги жамоат ташкилоти фаолиятини кенг пропаганда қилиш билан боғлиқ масалалар кўриб чиқилди. В. И. Ленин номидаги Совет болалар фонди Ўзбекистон республика бўлимининг таъсис конференциясини 1988 йил 27 февраль куни республика пойтахтида ўтказишга қарор қилинди. Конференцияга 450 киши делегат этиб сайланади.

Ташкилот комитетининг мажлисида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари М. Ҳ. Холмуҳамедов, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари С. У. Султонова иштирок этдилар.

(ЎзТАГ).

# ҚАЙТА ҚУРИШНИНГ ҲАЛ ҚИЛУВЧИ ОМИЛИ

*Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг IX пленумидан*

Барча камчиликларимизни интизомсизлик, масъулиятсизлик билан изоҳланса ҳаддан ташқари жўн иш бўлур эди, деб таъкидлади Навоий область партия комитетининг иккинчи секретари **Ж. М. Жонибеков.** Масъулиятсизлик — сабаб эмас — оқибатдир. Гап — социал-иқтисодий ривожланиш орқада қолганлигида, кадрларнинг умумий ва сиёсий маданияти пастлигида, уларнинг уқувсизлигидадир. Узоқ вақтдан бери улар фикрлаш ва мустақил иш тутишни унутаёзган эдилар.

Масалан, капитал қурилишни олиб кўрайлик. Область қурилиш ташкилотларининг ҳамма раҳбарлари ва бош мутахассислари олий маълумотга эга бўлиб, тегишли ихтисосликда меҳнат қилмоқдалар. Бироқ иқтисодий ислоҳот масаласи юзасидан машғулот ўтказиш пайтида улардан кўплари қурилиш ишларини юритишнинг, хўжаликни тежамли бошқаришнинг замонавий усуллари энг оддий масалаларидан мутлақо хабарсиз эканликлари, қурилиш экономикасини, хўжалик ҳисоби моҳиятини билмасликлари маълум бўлиб қолди.

Бошқа тармоқларда ҳам манзара мана шундай. Шунинг учун ҳам областда иқтисодий ва касб-кор умумий ўқуви йилини эълон қилишга қарор берилди. Мутахассисларнинг уқувсизлигини шу йўл билангина бартараф этиш мумкин. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Бюроси, Марказий Комитет бўлимлари, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретарлари В. П. Анишчев, В. А. Антонов, А. С. Икромов, В. Н. Лобко шу муаммога эътибор беришлари керак.

Республикамизда социал соҳани пул билан таъминлаш даражаси жуда паст. Инсонга ғамхўрлик кучайтирилмас экан, ҳеч қандай танқид самара бермайди. Ақл бовар қилмайдиган вазият вужудга келмоқда: ривожланиш суръатларининг жадаллашиши, республика миллий даромадининг кўпайиши турмуш даражасига жуда суст таъсир қилмоқда.

Уч кун муқаддам область партия комитетининг бюро мажлисида Зарафшонда вужудга келган маънавий-психологик вазият масаласи кўриб чиқилди. Бу ерда ишлаб чиқариш фондлари йил сайин кўпайиб борди. Аммо инсонни унутиб қўйдилар. Шаҳарнинг савдо майдончалари, касалхонадаги ўринлар, мактаб муассасалари билан таъминланиши республикадаги ўртача даражадан пасайиб кетди . Бу — Навоий область партия комитети учунгина эмас, республика Госплани раҳбарлари учун ҳам жиддий мулоҳаза юритишга яхши мавзудир.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Бюросида қабул этилаётган қарорларнинг аҳамиятини камситмаган ҳолда, бугун унинг аъзоларига келажакни олдиндан кўра билиш учунгина эмас, айни вақтда ҳозирги кунда келажакка замин яратиш учун ҳам истиқбол характерига эга бўлган масалалар билан кўпроқ шуғулланишни маслаҳат бериш ўринли бўлади. Танқид нақадар кўпроқ бўлса, Марказий Комитет комиссияси ва аппарати шу қадар яхшироқ ишлаган бўлади, деган фикр вужудга келиб қолган. Камчиликларимиз замирида ётган сабабларни чуқур илмий таҳлил этиш эса етишмаяпти.

Марказий Комитет Бюросининг ишида ҳозирча ҳаракат ва ижрочиликнинг аниқ изчиллиги кўринмаяпти. Масалан, биз чорвачиликнинг жуда муҳим тармоғи — қоракўлчиликни соғломлаштириш масаласини кўтарган эдик. Учқудуқда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари, республика органларининг вакиллари иштирокида активлар йиғилишини ўтказдик. Шу масала юзасидан махсус қарор қабул қилинади, деб бизга ваъда беришди. Бироқ ҳужжатлар И. Ҳ. Жўрабеков билан В. А. Антоновнинг қўл остидаги ходимлар кабинетларида йўқолиб кетди.

Марказий Комитет Бюроси ва секретариати ўз аппаратини замонавий иш услубини ҳосил қилишга етарли равишда йўналтирмаяптилар. Обкомларда ҳисобот ва ёзма ахборот аввалгидан кўра камроқ талаб қилинаётганлиги ҳисобга олинмаса, ҳамма иш эскичасига давом этмоқда. Бунинг устига телефон орқали буйруқ ва кўрсатмалар бериш кўпайганини сезиб турибмиз.

Республикада қайта қуришнинг келажагини, мамлакатнинг келажагини ҳал этадиган муассаса бўлмиш мактабга муносабатни ўзгартиришдек муҳим масала ҳал этилмаяпти, деб таъкидлади Ўзбекистон ССР маориф министри **О. С. Аббосова.** Мактаб юзасидан ва оила билан ишлаш юзасидан бир талай ҳужжатлар қабул қилинган бўлса ҳам, аммо бу ҳужжатларнинг бажарилишини Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, республика Министрлар Совети мутлақо етарли равишда контрол қилмаяпти. Бунинг натижасида мактабларнинг 70 проценти икки сменада ишламоқда, ярмиси мослаштирилган биноларда жойлашган. Ўқув юртларининг кўпида иссиқ овқат бериш йўлга қўйилмаган. Ўқув жараёнининг ташкил этилиши мактаб ислоҳоти талабларидан жуда орқада қолмоқда. Шу масалаларнинг ҳаммаси юзасидан биз Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетига ҳам, республика Министрлар Советига ҳам неча марталаб мурожаат этдик.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Н. Т. Тўхлиев бошчилигидаги Фан ва ўқув юртлари бўлими ўз ишини қайта қуриши, икир-чикир масалаларга аралашавершдан воз кечиши, маорифни ривожлантиришнинг ялпи муаммолари билан шуғулланиши керак.

Ҳозир мактаблардаги ва халқ маорифи бўлимларидаги бошланғич партия ташкилотларининг ишини яхшилаш жуда зарур бўлиб қолди. Район ёки шаҳар мактабларидаги ишларнинг аҳволи учун маҳаллий партия ва совет органларининг масъулиятини ошириш лозим.

Мактаб ислоҳотини амалга оширишда йўл қўйилган камчиликлар учун республика Маориф министрлиги ўз зиммасидаги масъулиятни соқит қилмайди. Пленумда бизнинг шанимизга айтилган танқид мутлақо тўғри. Биз ундан тегишли хулосалар чиқариб оламиз.

Ҳозир, жамиятни революцион янгилаш даврида барча коммунистлар қайта қуриш вазифаларини ҳал этишда актив қатнашишни ўз вазифаси, деб билмоқдалар. Партия органларининг сўзи билан иши бир жойдан чиқмай қолганида, киши жуда ачинади. Бу ўринда мен ўқувчиларни, ўқитувчиларни, болалар боғчаларининг тарбиячиларини пахта териш ишига жалб этишни назарда тутаман, бу ҳол болаларни ўқитиш программасини ўзгартиришга олиб келди. Болаларга катта давлат ишида қатнашиш асосида ватанпарварлик туйғусини сингдириш керак, албатта. Бироқ, модомики жалб этмасликка сўз берилган экан, охиригача шу сўзда туриш керак эди, ўқитувчиларни болалар олдида, халқ маорифи бўлимларини ва Маориф министрлигини эса ота-оналар олдида иккиюзламачи қилишга мажбур этмаслик лозим эди.

Шу масала юзасидан тушаётган ҳамма хат ва шикоятлар Маориф министрлигига юборилмоқда. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ҳам, республика Олий Совети Президиуми ҳам, Министрлар Совети ҳам шундай хатларни бизга жўнатмоқда. Буни мутлақо нотўғри, деб ҳисоблайман. Мана шу жиддий камчиликларга йўл қўйган кишилардан қаттиқ жавоб талаб қилиш керак.

Министрлик коллегияси, унинг партия ташкилоти бажарилаётган ишлар ҳажмининг ўсиш суръатлари паст эканлигидан ғоят ташвишга тушмоқда ва хавотирланмоқда. Биз ёмон ишлаётганлигимиз сабабларини тўла-тўкис бартараф эта олмадик, 1988 йилда бу нарса такрорланмайди, деб айтишимизга имкон берадиган қатъий чоралар кўра олмадик, деди Ўзбекистон ССР қурилиш министри **А. Г. Мананников.**

Капитал қурилиш, илгаригидек, халқ хўжалигининг орқада қолаётган тармоғидир. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Бюроси мана шу ғоят муҳим тармоққа раҳбарлик қилишда, бошқарувнинг маъмурий, буйруқбозлик-тазйиқ ўтказиш методларини тугатишдаги доимий камчиликларни бартараф этишда зарур даражада қатъият кўрсата олмади.

1987 йилда биринчи марта 1988 йилги пудрат ишларининг плани ўз вақтида тузилиб тасдиқланди ва ижрочиларга етказилди. Бироқ планлаштиришдаги камчиликларни тўла-тўкис бартараф этишга муваффақ бўлинмади, қурилиш ташкилотлари планларнинг реал эмаслигидан ҳамон мушкул аҳволга тушиб қолмоқдалар. 1988 йилда 35 та ишга тушириладиган энг муҳим объектдан 29 тасини тўртинчи кварталда фойдаланишга топшириш кўзда тутилмоқда. Ваҳолонки, бундай планлаштириш олдинги йилларда ишлаб чиқариш қувватларини ишга тушириш барбод этилаётганлигининг асосий сабабларидан бири бўлган эди, чунки тўртинчи кварталда тиғиз вазифаларни бажариш учун монтажчилар, пардозловчи ишчилар етишмайди. Бундан ташқари, асбоб-ускуналар ўз вақтида етказиб берилиши таъминланмаган объектлар 1988 йил планига асоссиз равишда киритилган.

Бундай планлаштириш раҳбарликнинг яроқсиз ихтиёрий, буйруқбозлик усули натижасидир. Капитал қурилишни бошқаришда ҳеч бир асосланмаган ўз ҳукмини ўтказиш услуби ҳамон давом этмоқда. Масалан, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари А. С. Икромов ускуналарни етказиб бериш тўғрисидаги масала ҳал этилмаётганлигини олдиндан билган ҳолда министрликлар ва «Ташпромстрой» тресги раҳбарларидан ишчилар ва механизмларни 1987 йилда резина-техника буюмлари заводининг муддатидан илгари фойдаланишга топширилишини таъминлашга сафарбар этишни талаб қилди. Биз бу кўрсатмани бошқа бир қанча объектларга зарар етказган ҳолда бажардик. Заводни фойдаланишга топширишга муваффақ бўлинмади, чунки буюртмачи ҳатто ҳозирги кунда ҳам 162 та ускунани бутламади. Ҳозир эса завод биноси бор-у, ускуналар йўқ.

Тўпланган тажриба шуни кўрсатиб турибдики, қурилиш ташкилотларининг иши маҳаллий партия ва совет органлари томонидан доимий контрол қилиб турилган жойларда капитал қурилиш планлари муваффақиятли бажарилмоқда. Бу, айниқса, кадрлар масаласига тааллуқлидир. Хоразм, Наманган, Қашқадарё областларида бу масалалар яхши ҳал этилган. Афсуски, Сурхондарё ва Жиззах областларида ҳам шундай деб бўлмайди. Биз область партия комитетларининг секретарлари билан биргаликда кадрларни танлаш ва жой-жойига қўйиш масаласини тўғри ҳал этиш йўлларини қидириб топишимиз зарур.

Тошкент тўқимачилик комбинати партия комитетининг секретари **У. Султонова** экономикани бошқариш соҳасида ҳамон жиддий камчиликлар, нуқсонлар мавжудлигини қайд этиб ўтди. Меҳнат коллективларининг ташаббускорлигига, уларнинг мустақиллиги ва омилкорлигига тўсқинлик қилиш ҳоллари секинлик билан бартараф этилди. Буларнинг ҳаммаси комбинатимиз мисолида яққол кўриниб турибди. Партия комитети қайта қуриш вазифаларини ҳал этишга эриша олмади, маъмуриятнинг фаолиятини контроль қилиш борасида ўзига бериб қўйилган ҳуқуқлардан дуруст фойдаланмади.

Биз бундан бир йил илгари ўз харажатини ўзи қоплаш, ўзини-ўзи пул билан таъминлаш, хўжалик ҳисоби каби янги шароитларда ишлашга ўтган эдик. Ана шу шароитлар аввалллари иккинчи даражали аҳамият бериб келинган кўпгина масалалар ва муаммоларни биринчи ўринга чиқариб қўйди. Биз эса бунга тайёр эмас эдик. Бунинг моҳияти нимада? Биз узоқ йиллар мобайнида мўлжал олдириб келинган барча план кўрсаткичлари аҳолининг ҳақиқий талаб-эҳтиёжларига зид ҳолга олиб келди. Истеъмолчига яхши газлама керак бўлса, бизга кўпроқ метр ва бошқа ялпи кўрсаткичлар керак эди.

КПСС Марказий Комитетининг 1985 йил апрель Пленумидан кейин бир қанча чора-тадбирлар амалга оширилди, биз маҳсулот турининг 50 процентини аранг янгилашга муваффақ бўлдик, ҳозир илгари тўқиб чиқарилмаган газламаларни чиқаряпмиз. Эндиликда аҳолининг талаб-эҳтиёжини кўпроқ қондиряпмиз, аммо ички проблемалар яна ҳам кўпроқ кескинлашди.

Сиз, сўзга чиқаётган кишилар, фақат проблемаларни ўртага қўясизлар, деб бизга кўпинча таъна қиладилар. Марказий Комитет кўпгина етилган масалаларни узоқ йиллар давомида корхоналарда, меҳнат коллективларида ҳал эта олмаган экан, биз шу проблемаларни қаерда ўртага қўйишимиз керак? Ҳозирги вақтда эса хўжалик ҳисобига ўтилгандан кейин олдимизда янги проблемалар пайдо бўлмоқда. Орқага йўл йўқ эканлигини биз тушунамиз, демак бошқа йўлларни топиш керак.

Биз корхоналарни реконструкция қилмай ва техника билан қайта таъминламай туриб белгиланган марраларга чиқа олмаймиз. Хўжалик ҳисобига ўтиш коллективни, унинг ҳаёт фаолиятини фойдага, пировард натижага тўла боғлиқ қилиб қўйди. Биз фойдани ип-газлама ишлаб чиқариш катта туркумини ниҳоясига етказувчи охорлаш фабрикасидан оламиз. Бизнинг бу фабрика эса 1932 йилдаёқ барпо этилган ва машина-ускуналар билан жиҳозланган эди. Иттифоқ министрликлари, мамлакат ҳукумати, республика Компартияси Марказий Комитети бизни қўллаб-қувватламоқда, оҳорлаш фабрикасини реконструкциялаш биринчи навбатини тугаллаш учун марказлашган тартибда фондлар ажратилган. Ҳамма йўллар очилгандек бўлиб кўринган ҳозирги пайтда қурилишни олиб бориши лозим бўлган «Ташпромстрой» ташкилотлари бир йил ичида фақат бир миллион сўмнигина ўзлаштирмоқчи.

Буни турғунликдан қутулиш, деб бўладими, ахир? Меҳнат коллективларидаги ишларнинг аҳволига партиявий таъсирнинг сустлиги тўғрисида бу ерда айтилган гаплар Компартия Марказий Комитети Бюроси ва секретариати шанига қаратилиши лозим. Ахир, Марказий Комитет, унинг Бюроси, бўлимлари корхоналар олдида турган муаммоларни нима учун ҳал қилмаяптилар?

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари ўртоқ Икромов комбинатимизда тез-тез бўлиб туради. Эҳтимол у Компартия Марказий Комитетининг қурилишга раҳбарлик қилувчи секретари ўртоқ Лобко билан биргаликда ишчилар ва қурувчиларнинг амалий баҳамжиҳат ҳаракати механизмини йўлга қўяр?

Ҳар йили тўқимачилар ишлаб топилган пулдан шаҳар ижроия комитетига — социал-маданий ва маиший объектлар қурилишига 1,5 миллион сўм маблағ ўтказиб турадилар. Натижада пул ҳам, социал-маданий ва маиший объектлар ҳам йўқ. Шаҳар ижроия комитети шу кунгача ҳам бизга квартиралар ажратиб бермаяпти. Бизгагина эмас, балки бутун енгил саноатга ҳам 56 минг квадрат метр уй-жой ва бironта ҳам болалар боғчасини ажратиб беришмади. Тўқимачилар шаҳарчаси орзумиз бўлиб қолмоқда, холос, — Компартия Марказий Комитети, шаҳар ва область партия комитетлари бир неча марта қабул қилган қарорлар ҳам бажарилмай қолмоқда.

Бизнинг Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Енгил саноат ва халқ истеъмоли моллари бўлимига жиддий даъвомиз бор. Бу бўлимга асли тўқимачи бўлган ўртоқ Писулин бошчилик қилмоқда. Биз ундан жуда кўп нарсани кутган эдик. Бўлимга тажрибали ўртоқ бошчилик қилмоқда, демак тўқимачиларимизнинг муаммолари ҳал этилади, деб ўйлагандик. Аммо у мазкур муаммоларни яхши билиб, шунингдек бизни сўзда қўллаб-қувватлаб, уларни ҳал қилишга тегишлича партиявий таъсир ўтказмаяпти, унинг сўзи билан иши бир жойдан чиқмаяпти.

Марказий Комитет Бюроси, унинг секретариати Марказий Комитет бўлимларига, область, шаҳар партия комитетларига, бошланғич партия ташкилотларига нисбатан қаттиқ талабчанлик қилиши, аниқ изчил йўл ўтказилишигина қайта қуриш давомида бурилишни таъминлай олади, деб ҳисоблайман.

Беш йилликнинг дастлабки икки йилида республика экономикасини ривожлантириш натижалари бизни унча қувонтираётгани йўқ, деди Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари **В. И. Огарок.** Социал кўрсаткичларни бажаришдаги ишларнинг аҳволи айниқса мураккабдир. Мавжуд резервларни актив ишлаб топиб, уларни халқ хўжалигига жалб этиш зарур.

(Давоми иккинчи бетда).

(Давоми. Нутқларнинг бошланиши газетанинг ўтган сонида).

# ҚАЙТА ҚУРИШНИНГ ҲАЛ ҚИЛУВЧИ ОМИЛИ

(Давоми. Боши биринчи бетда).

Шу беш йилликда санбат, қишлоқ хўжалиги, транспорт ва алоқа соҳасида моддий харажатлар салмоғининг ўсиш тенденцияси пайдо бўлди, шундай харажатлар ўтган икки йил мобайнида 2 процент кўпайди. Фақат шу сабаблигина республика икки йил ичида салкам 2 миллиард сўмни йўқотди. Бу — ресурсларни тежаш соҳасидаги ишларнинг қониқарсиз эканлиги натижаси бўлиб, белгиланган топшириқлар мунтазам суратда барбод этилмоқда. Ҳолбуки, министрлардан, бирлашма ва корхоналарнинг раҳбарларидан металл, цемент, ёқилғи ва бошқа ресурсларни қўшимча ажратиб бериш тўғрисидаги илтимосномалар ҳамон келиб турибди. Бунга Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретарлари, Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари жалб этилмоқдалар.

Ўтган икки йил билан XI беш йилликдаги айрим кўрсаткичларнинг ўртача йиллик ўсиш суръатларини таққослай туриб, биз кўпгина позициялар жиҳатидан эришилган кўрсаткичларни қўлдан бой берганимизни тўппа-тўғри айтиш керак. Ҳозир 1989 йилги планнинг лойиҳаси устидаги иш бошланмоқда ва биз республика Госплани, министрликлари ва идоралари, область ижроия комитетлари йўл қўйилган колоқликнинг ўрнини қоплашда зиммаларига мумкин қадар кўпроқ ҳажмдаги ишларни олишларига эришиш учун ҳаракат қиламиз. Агар шундай қилинмаса, умуман XII беш йиллик планини бажариш жуда-жуда қийин бўлади. Ишни ўнглаб олмоқ учун туб, мен ҳатто айтардимки, фавқулодда чоралар кўрилиши керак. Афсуски, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретарлари, бўлимларининг мудирлари, республика Министрлар Совети, унинг Президиуми ўз диққат-эътиборларини республика халқ хўжалик комплексини ривожлантиришнинг ҳал қилувчи бош йўналишларига ҳар томонлама чуқур қаратмаяптилар.

Шуни таъкидламоқчиманки, Марказий Комитет Бюроси ҳар бир кишини ўз иши билан шуғулланишга мажбур қилувчи, экономикадаги, бутун ижтимоий-сиёсий турмушдаги ишларнинг аҳволи учун министрликлар, идораларнинг, область партия комитетлари ва область ижроия комитетларининг масъулиятини ошириши шарт. Марказий Комитет бўлимлари Министрлар Советига таклифларни анча чуқур ўйлаб тайёрлашлари, унинг Президиуми ва аппаратини министрликларда, область ижроия комитетларида ва ҳатто корхоналар даражасида ҳал қилиш мумкин бўлган арзимас майда-чуйда масалалар билан кўмиб ташламасликлари керак.

Афсуски, ишларнинг аҳволини кескин яхшилаш мумкинлигига шубҳа қилувчи кишилар, шу жумладан раҳбарлар орасида ҳам ҳозиргача мавжуд бўлиб, улар кўпинча кутиб туриш позициясини эгаллаб, ташаббус кўрсатмаяптилар. Ишлаб чиқаришнинг барча соҳаларида интизомни, тартибни, уюшқоқликни кучайтириш республикамизнинг олға ҳаракат қилиб боришидаги ҳал қилувчи шартларнинг биридир.

Республикада социалистик мулкни сақлаш масаласига тўхталиб ўтмоқчиман. Кўп кишиларнинг психологиясида халқ мулкини ҳеч бир жазосиз талон-торож қилиш мумкин, деган фикр ўрнашиб қолган. Акс ҳолда дон, мева, сабзавот, полиз маҳсулотларини оммавий равишда ўғирлашни қандай изоҳлаш мумкин? Республиканинг барча регионларида бундай ҳоллар доимо аниқланмоқда. Майда ўғирлик каттагина моддий зиён етказмоқда, энг муҳими эса, ташмачилар одамларнинг онгини бузиб, моддий бойликларнинг сақланиши учун масъулиятсизлик вазиятини вужудга келтирмоқда.

Республика министрликлари ва идоралари раҳбарларининг талайгина қисми хўжасизлик фактларига тоқат қилиб, уларни пайқамасликка уринмоқдалар ва ҳатто кўпинча қонун-қоидалар бузилишига йўл қўювчи мансабдор шахсларни жавобгарликдан қутқариб қолиш йўлига ўтадилар, шу тариқа аҳволни яхши қилиб кўрсатадилар.

Бугун пленумда Марказий Комитет Бюросининг иши принципиал муҳокама қилинаётганлиги унинг фаолиятига ижобий таъсир ўтказади, албатта. Шу залда ўтирган ҳар бир киши мамлакатимизда содир бўлаётган иқтисодий ва демократик ўзгартишларнинг ҳозирги мураккаб босқичида партиямиз талаб этаётганидек ўйласа ва энг муҳими, ҳаракат қилса самара ниҳоятда юқори бўлади.

Экономикадаги, республикани социал ривожлантиришдаги камчиликлар докладда айтиб ўтилдики, бу камчиликларда менинг ҳам талайгина айбим бор, чунки мен Бюрода пойтахт партия ташкилотининг вакилиман, деб эътироф этди Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари **Б. Ф. Сатин.**

Тошкент шаҳри экономикасидаги салбий жиҳатлар бутун республикага ёмон таъсир қилмоқда. Биз беш йилликнинг икки йилини дуруст натижалар билан тамомламадик. Саноат ишлаб чиқаришини ўстириш суръатлари жиҳатидан беш йиллик топшириқларидан орқада қолинмоқда. Халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришдаги аҳвол, айниқса, ёмон. Енгил саноат ниҳоятда қониқарсиз ишламоқда, ишлаб чиқарувчи кувватларнинг фойдаланишга топширилиши таъминланмади.

Шаҳарда яхшилик сари силжишлар йўқ, деб ўйлаш нотўғри бўлур эди. Узоққа чўзилиб кетган қурилишлар сони кескин камайтирилди, социал соҳада аҳвол бирмунча яхшиланмоқда. Бироқ якунларни аҳоли жон бошига тақсимлаб, уларни бошқа шаҳарлар билан қиёслайдиган бўлсак, меҳнат унумдорлиги даражаси, маҳсулот сифати, медицина хизмати, савдо, тўловли хизматлар, болалар муассасалари ва квартиралар билан таъминланиш жиҳатидан Тошкент иттифоқдош республикаларнинг пойтахтлари ва мамлакатнинг йирик шаҳарлари орасида биринчи ўнликдан анча пастда эканлигини кўрамиз.

Шу боисдан шаҳарнинг партия активлари қатъиян иқтисодий ва социал қайта қуришга сафарбар этилган. Хўш, нималар қилмоқчимиз? Айни социал соҳадаги катта нуқсонларни эътиборга олиб, кучларни ана шу муаммолар тугунини ечишга ташлаяпмиз. Бу йил халқ учун моллар ишлаб чиқаришни 10 процент, тўловли хизматларни 17 процент кўпайтиришга қарор бердик. Бу йил пудрат усулида уй-жой қурилишидан ташқари хўжалик усулида қурилган 750 та квартира топширилади. Беш йиллик мобайнида уч мингтадан кўпроқ шундай квартира барпо этилади.

Тошкентликларни озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлашдаги аҳвол секинлик билан яхшиланмоқда. Ҳатто мева-сабзавот маҳсулотлари ғарқ пишган пайтларда ҳам Тошкент магазинларига киришга уяласан, киши. Ҳамма айбни бировга ағдармоқчи эмасмиз, кўп нарсага ўзимиз айбдормиз — омборхоналарни яхши қурганимиз йўқ. Бу йил корхоналарнинг кучи билан 30 минг тонна маҳсулот кетадиган омборхоналарни, ўнлаб янги магазинларни ишга туширамиз. Ўзбекистонда сабзавот, мева, полиз маҳсулотлари нима учун етишмаяпти ўзи? Бу иш билан шуғулланмаяпмиз. Полиз маҳсулотлари, узум, мева ва резавор меваларнинг ҳосилдорлиги 1970—1975 йиллар даражасида турибди. Навлар районлаштирилмаяпти. Сабзавот-полиз экинлари институти ҳеч қандай иш қилмаяпти. Кўп жиҳатдан бунда раҳбарликнинг партиявий-сиёсий методларидан воз кечган Компартия Марказий Комитети секретари ўртоқ Антоновнинг иш услуби таъсири бор. Илмий асосдаги раҳбарлик ҳам сезилмаяпти.

Биз эриша олмаган марралар — қайта қуриш жараёнларига партиявий раҳбарликдаги узилишлар ва аввало, кадрлар билан ишлашдаги нуқсонларнинг оқибати эканлигига қайта-қайта ишонч ҳосил қилишга тўғри келмоқда. Биз Марказий Комитетнинг Бюросидаги кишилар кадрлар билан ишлаш хусусида қабул қилинган қарорларни контрол қилиш масалаларини мунтазам суратда кўриб чиқиб боришимизга тўғри келадиганга ўхшайди.

Ўтмишда ўз обрўсини тўкиб қўйган раҳбарларга нисбатан принципсизлиги учун докладда шаҳар партия комитети тўғри танқид қилинди. Дарҳақиқат, 1984—1987 йиллар мобайнида Тошкентда номенклатура ходимларидан салкам 200 киши салбий сабабларга кўра, асосан шахсий суиистеъмолчиликлар ва қўшиб ёзишлар учун партиявий жазо берилиб ишдан бўшатилди. Унча кўп вақт ўтгани йўқ — улар мослашиб олдилар, Давлат агросаноат комитетининг, Мебель, Енгил саноат министрликлари ҳамда республика бошқа идораларининг ғамхўрлиги билан ўзларини жуда яхши ҳис этмоқдалар. Улар мана шу министрлик ва идораларга, айниқса, кўп тарқалиб кетишди. Оддий ишга — цехга ҳеч ким бормади. Шу сабабли одамлар адолатсизлик тўғрисида тўхтовсиз ёзиб турийшибди.

1987 йил мобайнида қайта қуришни идеологик жиҳатдан таъминлашга доир ҳеч қандай программа ишлаб чиқилмади ва Марказий Комитет Бюросига тақдим этилмади. Ҳолбуки, республика тарихи, санъати, адабиётида концепцияларни қайта кўриб чиқиш ниҳоятда зарурдир. Эскича схемалар асосида яшаб бўлмайди. Марказий Комитет секретари ўртоқ Холмуҳамедовнинг қатъий йўналтирувчи қўли сезилиб туриши керак. Идеология ишига раҳбарлик қилиш эмас, балки бошчилик қилиш лозим.

Докладда тўғри қайд этиб ўтилганидек, қатъий бурилиш учун сайлаб қўйиладиган партия активларининг ишини кучайтириш керак. Марказий Комитет аъзоларини ишнинг айрим участкалари ва соҳаларига бириктиб қўйиш зарурга ўхшайди. Пленумлар ва бюроларнинг қабул қилинган қарорлари бажарилишини ташкил этишни ўртоқларга топшириш, катта-катта масалаларни ишлаб чиқиш учун уларни тез-тез жалб қилиб туриш керак.

— Мени яқинда, пленум олдидан Марказий Комитетга таклиф этишиб бюронинг иши ҳақидаги фикр-мулоҳазаларим билан ўртоқлашишни илтимос қилишди, деди Қаршидаги СССР 50 йиллиги номли тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмасининг тикувчи-мотористкаси **Р. Н. Иванушкина.** Суҳбатимиз очиқ-ойдин кечди. Мен ўшанда ишчилар қайта қуришни жон-диллари билан қабул қилганликларини, ҳаётни яхшилашда унга катта умид боғлаётганликларини, айни вақтда бизга тинчлик бермаётган етилган проблемалар ҳақида ҳам рўй-рост айтган эдим.

Биз, жойларда меҳнат қилаётган оддий кишилар, республика раҳбарларига доимо чин дилдан ишонганмиз ва ишонамиз. Лекин амалда қандай бўляпти ўзи? Пленум бўлди дегунча, кимнидир Марказий Комитет аъзолигидан чиқаришади, пора олганлиги учун, қўпол хатоликларга йўл қўйганлиги учун ишдан олишади. Ишдан олганда ҳам жўнгина, хамирдан қил суғургандек ҳаракат қилишади, соғлиги ёмонлашганлиги сабабли деб айтишади. Лекин кўпчилик унинг нима учун ишдан олинганлигини тахминан сезиб туради. Шундай бўлгач, одамларда тўла ишонч бўлиши мумкинми?

Мана шунинг учун ҳам республикада қайта қуриш йилларида яхшилик томонга кўп ўзгариш бўлмади. Марказий Комитетнинг Бюросини мустаҳкамлаш керак, унинг составига 1—2 ишчини киритишни таклиф этаман. Марказий Комитет Бюроси составига шунчаки индамай ўтирадиган одамлар эмас, журъатли ҳақиқий большевиклар киритилиши лозим. Улар ёрдамида меҳнаткашларнинг уй-фикрларини тўлароқ ҳисобга олиш мумкин бўлур эди. Айни вақтда катта бошлиқларга баҳо бериш лозим бўлган вақтда бюронинг муросасозлик қилишига йўл қўйилмас эди.

Мен Марказий Комитет ва унинг Бюроси пленумларни ўтказиш ишига бир томонлама ёндашмоқда, деб ўйлайман. Бутун куч-ғайрат пленумни тайёрлашга кетади, пленум ўтиши билан ҳамманинг кўнгли хотиржам бўлади. Ахир қанчадан қанча ўткир, танқидий мулоҳазалар бўлади, яхши таклифлар ва қарорлар қабул қилинади, лекин кейинчалик ҳеч ким буларни ҳатто хаёлига ҳам келтирмайди.

Менинг Марказий Комитет пленумларида икки марта сўзга чиқишимга, собиқ енгил саноат министрини фабрикамиз учун жуда муҳим бўлган бир қатор масалаларни ҳал этишда сансалорликка йўл қўйганлигини танқид қилишимга тўғри келган эди. Министрни ишдан олдилар, янгисини тайинладилар. Аммо камчиликларга ҳали ҳам барҳам берилгани йўқ.

Биздан уч сменали ишга ўтишни талаб қилишяпти, кадрлар эса етишмайди. Бир неча йилдан бери ўқув биноси қуриб беришларини сўраб елиб-югуряпмиз. Икки йил аввал қурилиш бошлангандек бўлди. Лекин яна иш тўхтаб қолди. Машиналарни янгилашда ёрдам беришни илтимос қилдик — бунда ҳам ваъдадан бошқа ҳеч нарса бўлгани йўқ.

Тошкент ва Бухоро тўқимачилик комбинатлари сифатсиз газламалар ишлаб чиқаришарди, ҳозир ҳам шундай бўляпти. Бўёқлар эса ҳеч нарсага ярамайди. Бир томчи сув тушди дегунча ёйилиб кетаверади. Биз тикиб чиқараётган эркакларнинг кўйлаклари бир ювишдаёқ тамом бўлади. Илгари бунга аҳамият берилмасди, ҳозир эса хўжалик ҳисоби шароитларида буларнинг ҳаммаси ишчининг чўнтагига зарар келтирмоқда, иш ҳақи камайиб кетмоқда. Яқинда маҳсулот етказиб бериш тўғрисидаги шартномалар бузилганлиги сабабли ҳар биримиз мукофотдан маҳрум бўлиш билан бирга 30 сўмдан жарима ҳам тўладик. Ишчи кучи етишмай турган бир пайтда одамлар ишдан бўшаб кета бошладилар.

Ислоҳот шароитида ишчиларни яхши ишлашга даъват этибгина қолмай, уларга зарур шарт-шароитлар яратиш керак. Афсуски, янги министримиз ўртоқ Тоймазов ҳам бу ҳақда унча қайғурмаяпти. Министр сифатида иш бошлаганига бир ярим йил бўлди. Шу вақт ичида у корхонамизга бирор марта ҳам келгани йўқ. Марказий Комитет секретари ўртоқ Икромов бултур ҳузуримизга келганида ўша муаммолар яна кўтарилган эди, лекин ҳозирча бу муаммолар жуда секин ҳал этилмоқда.

Биз ҳар қандай революция курашсиз ва қийинчиликларсиз бўлмаслигини, барча ислоҳотлар давлат манфаатлари йўлида, унинг янада кучлироқ ва қудратлироқ бўлиши учун ўтказилишини тушунамиз. Лекин айни вақтда қайта қуришни одамлар амалга оширишини ва қайта қуриш одамлар учун бўлишини унутмаслик керак.

Агросаноат комплексининг барча соҳаларида яхшилик сари ўзгариш секинлик билан бораётгани, эришилган натижалар ҳеч кимни қаноатлантирмаётгани шубҳасиздир, деди Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари, Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитетининг раиси **И. Ҳ. Жўрабеков.** Шу боисдан давлат агросаноат комитети ва шахсан менинг шанимга мутлақо тўғри танқид гаплари айтилди. Докладда берилган баҳога қўшиламан, хато ва нуқсонлар ҳатто айтиб ўтилганига қараганда анча кўпроқдир.

Асосий хато шундаки, биз агросаноат ишлаб чиқаришида стратегия ва тактика тўғрисидаги бирон-бир принципиал муҳим масалани мустақил равишда Марказий Комитет Бюросига киритмадик. Қудратли ишлаб чиқариш потенциалидан фойдаланишдаги жиддий хато ва нуқсонлар шу билан боғланганки, республика Давлат агросаноат комитетининг раиси сифатида мен барча поғоналардаги мутахассисларни ишлаб чиқаришни интенсивлаш, фан-техника тараққиётини, реал хўжалик ҳисобини жорий этиш, пахта ҳосилини шаҳарликлар ва мактаб ўқувчиларининг иштирокисиз йиғиштириб олиш вазифаларини ҳал этишга сафарбар қила олмадим.

Кейинги вақтларда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Бюроси совет, хўжалик органларига нисбатан талабчанликни оширди, қабул қилинган қарорларнинг бажарилиши учун талабни кучайтирди. Аммо талабчанлик маъмурий ишлардагина намоён бўлиб қолмаслиги керак, партиявий талабчанлик ишни яхшилашга кўмаклашиши лозим. Марказий Комитет Бюроси хўжалик органи эмас, албатта, аммо масалаларни ҳал қилишда кўп нарса унинг раҳбарлик ролига боғлиқ.

Марказий Комитетда республика фаолиятининг барча тармоқлари бўйича бўлимлар бўлиб, улар ўзига қарашли министрликлар ёки идораларга раҳбарлик қилади. Кўпинча бундай раҳбарлик ва контроллик хўжалик раҳбарларининг ўрнини босишга айланиб кетади. Бу гап қишлоқ хўжалик бўлимига, Марказий Комитет секретарлари Антонов ва Икромов ўртоқларга тўла даражада тааллуқли бўлиб, улар гарчи доимо, айниқса кейинги вақтларда ўзларингиз ҳал қилаверинг, деб айтсаларда, майда-чуйда ишларга аралашавершидан воз кеча олмаяптилар, агар қарор мустақил равишда ёки улар билан келишилмай қабул қилинган бўлса, албатта танбеҳ берилади.

Жойлардаги ишларнинг аҳволи бундан ҳам баттар. Жойларда партия комитетлари технология жараёнига аралашмоқдалар, мутахассислар ўрнига ҳамма нарсани ўзлари ҳал қилмоқдалар, қачон ва нима иш қилиш кераклиги тўғрисида буйруқ бермоқдалар, бу эса масъулиятсизликни ва ишга лоқайдликни келтириб чиқармоқда, талайгина мисоллар келтириш мумкин. Агросаноат комплексидаги ишларнинг аҳволи учун масъулият агросаноат комитетлари зиммасига юкланган экан, келинг, уларга мустақиллик берайлик.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети шанига ҳам бир қанча истакларни айтиб ўтмоқчиман. Баъзида ҳукумат Госпланнинг, Госснабнинг, бошқа министрликлар ва идораларнинг ўрнини босиб, уларнинг вазифаларини ўз зиммасига олади. Бинокорлик материаллари ёки бошқа материалларни Министрлар Совети тақсимлаши кераками, ахир? Министрликлар, идоралар, маҳаллий Советлар бунга кўникиб қолишган ва ҳар қандай масаланинг ҳал этилишини республика Министрлар Совети зиммасига юклашга, ўз зиммасидан эса ҳар қандай масъулиятни соқит қилишга уринмоқдалар. Шуни айтишим керакки, бунга улар кўпинча муваффақ ҳам бўлмоқдалар.

Республика ҳукуматида истиқболдаги ишлар яхши йўлга қўйилмаган. Лойиҳаларни Госплан, министрликлар ва идоралар қуйи бўғинларнинг иштирокисиз тузиб чиқмоқда. Бунда программалар шу қадар майда-чуйда икир-чикирларигача баён этиб бериладики, ижрочиларга ижод ва манёвр учун амалда эркинлик йўқ. Юқоридан бундай планлаштириш ўз харажатларини ўзи қоплаш ва ўзини-ўзи пул билан таъминлашга ўтишга тўсқинлик қилади.

Қоғозбозлик муттасил ва барча даражаларда тўғри танқид қилинмоқда. Бу курашни Марказий Комитет сўзда қўллаб-қувватламоқда. Аммо ҳар қандай арзимас масала хусусида бўлимлар справка талаб қилади, ҳолбуки, зарур маълумотларни кўпинча давлат статистика комитетининг ахборотидан олиш мумкин. Министрлар Советининг аппарати ҳам шундай касалга учраган. Шундай ҳоллар ҳам бўладики, справкага ёки нутқга киритиш мўлжалланаётган битта рақамни, деб бутун-бутун бўлимлар, ҳатто бош бошқармалар ҳам районлардан, колхоз ва совхозлардан маълумотларни сўраб, бир неча кун сарфлайдилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XVI пленумидан кейин республикада кадрларни янгилаш соҳасида катта ишлар қилинди. Бунда ҳар хил даражалардаги кўпгина «собиқ»лар давлат агросаноат комитетига, унинг маҳаллий органларига ишга юборилди. Район партия комитетининг секретари бўшатилди, дегунча уни албатта агросаноат комплекси бўлинмаларининг бирига раҳбар қилиб юбориш оз бўлмаса қоидага айланиб қолган. Лекин уларни алмаштириш тўғрисидаги масала ўртага қўйилганда ҳимоячилар ва ҳомийлар пайдо бўлади. Бунга чек қўйиш ва хўжаликларнинг раҳбарларини демократик асосда дадил сайлаш пайти келди.

Ўтган даврнинг барча воқеаларидан ҳамма ташкилий янгиликлар — ҳали қайта қуриш эмас, балки фақат бир формадир, деган хулосани чиқариб олдим. Агар шу форма давр руҳи ва вазифаларига мос келадиган мазмун билан тўлдирилмаса, бутун куч-ғайратлар қайта қуришни бунёд этмай, балки унга тақлид қилади, холос.

Ўзбекистон халқ контролерлари беш йилликнинг қолган йилларида амалга ошириш учун тўртта устун йўналишни белгилаб олдилар, деди ўз сўзида республика Халқ контроли комитети раиси **В. А. Хайдуров.** Бу пахтачиликни ривожлантириш, ёрдамчи ва шахсий хўжаликларда гўшт етиштиришни кўпайтириш, уй-жой проблемасини ҳал этиш ва машинасозлик комплексидаги ишлардир. У комитет фаолиятида қайта қуришнинг бориши ҳақида гапирар экан, корхоналар раҳбарларининг илтимосига биноан, камчиликларни тугатиш, молия-хўжалик фаолиятини яхшилаш мақсадида аниқ бир мақсадга йўналтирилган текширишлар ўтказишдек назоратнинг янги самарали формалари пайдо бўлганлигини қайд этди. Чунончи, республика Енгил саноат ва Қурилиш министрликлари иштирокида Тошкент тўқимачилик комбинатида янги пардозлаш фабрикасини бунёд этиш чоғида йўл қўйилган катта бракни тўғрилашга муваффақ бўлинди.

Нутқда халқ контролерлари фош этаётган қўшиб ёзишлар, ўғирликлар, растраталар давом этаётганлиги фактлари келтирилди. Ўз фаолиятида ҳали ҳам жиддий камчиликларга йўл қўяётган идоравий ревизия аппарати устидан назоратни яхшилашга қаратилган талаблар адолатли деб топилди. Кадрлар билан ишлашда халқ контроли комитетининг ўзи ҳам хатолардан холи бўла олмади: унинг системасида ҳам масъулиятсизлик ҳоллари рўй бермоқда.

Халқ контроли органларининг кучи — партия раҳбарлигидадир. Қуйи бўғинда ишловчи кўп кадрларнинг пассивлигини бартараф этиш, уларнинг иши янада таъсирчан бўлиши, улар обрўсини кўтариш учун партия комитетлари ва бошланғич ташкилотлари халқ контролерларини доимо қўллаб-қувватлашлари зарур. Ошна-оғайнигарчилик кўринишларига барҳам бериш, яқин ўтмишда бўлганидек, халқ назоратчилари фош этаётган кишиларнинг айбларини айрим ходимлар хаспўшлаб кетиши ва уларни қутқариб қолишга уриниши имкониятини тугатиш лозим.

Биз илгари республикада тайёрга айёрлик, текисчилик, «қутқариш» сингари қонунга хилоф ишлар, салбий воқеалар кенг миқёсда ёйилганлигини тасаввур қила олмас эдик, деди Тошкентдаги 1-уйсозлик комбинати касаба союз комитетининг раиси **И. Ҳ. Орипов.** Энди эса ўша барчага маълум бўлган Одиловнинг саргузаштлари ҳақида, олтинга ҳирс қўйганлар ҳақида матбуот хабарларидан билиб олган халқимиз бизга — партия аъзоларига қаттиқ таъна қилмоқда. Ҳар биримизнинг бурчимиз — бу таъналарга ҳамма ерда ва барча соҳаларда ленинча партия турмуши нормаларини қарор топтириш билан жавоб беришдан, коммунист деган юксак номни ҳамиша оқлашдан иборат. М. С. Горбачев яқинда айтганидек, бизнинг ўтмишдаги хатоларни қайтаришга ҳаққимиз йўқ, биз ўзимизга билдирилган ишончни тўла оқлай олмадик.

Партия комитетларининг қайта қуришга раҳбарлик юзасидан ҳисоботлари меҳнат коллективлари фаоллиги, омма фаоллиги ўсаётганлигини кўрсатди. Бу ҳисоботлар кўп ҳолларда бошланғич партия ташкилотлари, сиз билан биз, Марказий Комитет аъзолари қайта қуришда амалий равишда етарли даражада қатнашмаётганлигимизни кўрсатмоқда. Биз ана шу танқидни ҳисобга олиб, қайта қуришни илмий-техника тараққиёти сари қатъий буриб юборишимиз, ишнинг пировард натижасидан меҳнаткашларнинг шахсий манфаатдорлигини кучайтиришга эришишимиз, экономикада ва ижтимоий ҳаётда демократиялашни таъминлашимиз лозим.

Сўз билан ишнинг бир жойдан чиқмаслиги ҳолларига барҳам бериш асосий вазифалардан биридир, албатта. Мана бир мисол: Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети секретариати комбинатимизнинг ҳисоботини эшитди, корхонага амалий ёрдам кўрсатиш ҳақида қарор қабул қилди. Қани ўша ёрдам? У қоғозда қолиб кетди. Илгари бўлганидек, ҳозир ҳам Тошкент шаҳар ижроия комитети буюртмачи сифатидаги ўз вазифасини ёмон бажараяпти, аввалгидек, қурилиш майдонлари тайёрланган эмас, ресурслар ва ускуналар етказиб бериш уй-жойларни ишга тушириш билан мувофиқлаштирилмаган. Ана шу рўй берган шароитда ишлаб чиқариш харажатини ўзи қоплашга қандай қилиб эришиш, уй-жой программаси бажарилишини қандай қилиб таъминлаш мумкин?

Марказий Комитет Бюросининг ҳисоботи қайта қуриш жараёнига раҳбарлик қилишдаги, Ўзбекистон коммунистлари олдида турган иқтисодий, мафкуравий ва социал вазифаларни ҳал этишдаги заиф жиҳатларни очиб ташлади, деб таъкидлади Ўзбекистон ССР Давлат хавфсизлиги комитетининг раиси **В. А. Головин.** Мен Бюронинг ишига пленумдаги докладда берилган баҳога ва Бюронинг ҳар бир аъзосига берилган танқидий характеристикага тўла-тўкис қўшиламан.

Ўзбекистон Давлат хавфсизлиги комитетининг коммунистлари барча совет кишилари кўзлаётган фикрлар, қилаётган ишлар ва тузаётган режалар руҳида яшаб турибдилар. Биз партиянинг совет жамияти барча соҳаларини қайта қуриш, янгилаш соҳасидаги революцион қарорларини тўла-тўкис қўллаб-қувватлаймиз. М. С. Горбачевнинг КПСС Марказий Комитети 1987 йил январь Пленумидаги докладида хавфсизлик органларига: мамлакатимизга қарши душманлик кирдикорларини ўз вақтида очиб ташлаб, уларнинг пайи қатъият билан қирқилсин, деган жуда муҳим кўрсатма берилди. Давлат хавфсизлиги комитетининг органлари ҳозирги шароитда мамлакатимиздаги қайта қуриш жараёни муваффақиятли ривожланишига имкони борича кўпроқ кўмаклашишни ўзларининг бош вазифаларидан бири, деб ҳисоблайдилар.

Партиянинг социал-иқтисодий тараққиётни жадаллаштиришга, демократия ва ошкораликни кенгайтиришга қаратилган йўли хусусида Ғарбдаги урушқоқ антикоммунистлар ғазаб билан тухмат ёғдира бошлаганликлари маълум. Матбуотимизда таъкидлаб ўтилганидек, махсус маҳкамалар жамиятимизнинг социал-иқтисодий янгиланиши жараёнини барбод қилишни кўзда тутувчи қўпорувчиликдан иборат ғаламисликларни ишлаб чиқмоқдалар.

Ҳозир Ғарб махсус маҳкамаларининг фикри-зикри экономикамизни қайта қуришга оид тадбирлар йўлига турли-туман тўсиқлар қўйишга, фундаментал илмий-техникавий ишланмалар тўғрисида, энг муҳим халқ хўжалик программалари ҳақида маълумотлар олишга тобора кўпроқ қаратилмоқда. Бюро идоралар ва корхоналарнинг коммунист-раҳбарларидан кўпроқ шахсий масъулиятни, давлатнинг иқтисодий ва сиёсий манфаатларини ҳимоя қилишда янада юксак билимдонлик ва жанговарликни талаб қилишга ҳақли, деб ўйлайман.

Мафкуравий ишимизда катта муаммолар бор. Ҳозирча биз Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XVI пленуми кураш бошлаган қўшиб ёзиш, ўғирлик ва шу каби давлат манфаатларига зид бўлган салбий ҳодисалар йўлига мафкуравий тўсиқ қўйишга муваффақ бўлганимиз йўқ.

Масалан, яқинда Зарафшон шаҳрида рўй берган ва ўзларига нисбатан ноҳақ муносабат хусусида шикоят қилган баъзи конкрет шахслар орасида норозилик туғдирган воқеалардан ҳам душманларимиз фойдаланиб қолишга уриндилар. Ҳолбуки, райондаги раҳбар ходимлар салбий ҳодисаларнинг сабабларини яхши суриштириб, билиб олмаганликлари маълум бўлди ва айрим маҳаллий раҳбарлар ҳақиқатан ҳам айбдор эканлиги аниқланди. Бунинг учун улар қаттиқ жазоланди.

Социал соҳадаги, жумладан соғлиқни сақлашдаги нуқсонлар ҳам ижтимоий муносабатларни яхшилашга кўмаклашмайди.

Социал адолат принциплари учун кураш ҳам ғоявий душманларимиз билан олишув майдони эканини унутиш ярамайди. Кейинги йиллар мобайнида душманнинг махсус маҳкамалари ва улар билан боғлиқ бўлган чет эл марказлари Ўзбекистон аҳолисига душманлик ташвиқоти таъсирининг миқёсларини кенгайтиришга уриндилар. Республика тўғрисидаги салбий маълумотларни зўр бериб тўплашни уюштириш йўлидаги уринишлар кучаймоқда. Ўзбек тилида Советларга қарши чет эл радиоэшиттиришлари системасини кенгайтириш, чегара орқали душманлик руҳидаги адабиётларни олиб ўтиш йўлидаги уринишлар давом этмоқда.

Атеистик ва интернационал тарбиянинг роли ортмоқда. Шу муносабат билан Ўзбекистон делегати, Урганчдаги 94-мактаб директори М. Ёқубованинг XXVII съезддаги нутқи эсга тушади. У хасислик, юлғичлик, ҳаётга енгил муносабат муҳити бир қанча оилаларда тарбияга шу кунгача ҳам таъсир ўтказиб, жиддий тўсиқ бўлиб турганини айтган эди.

Пировардида Бюронинг иш услуби ҳақида икки оғиз гапирмоқчиман. Умуман Бюро шубҳасиз ишловчи орган бўлиб, унинг муҳокамасига йирик принципиал масалалар қўйилди. Агар Бюронинг иш услубидаги камчиликлар ҳақида гапириладиган бўлса, муаммонинг тубига етиб боришга муваффақ бўлинмаган пайтларда баъзан масалаларни юзаки кўриб чиқиш содир бўлаётганини айтиб ўтишим мумкин. Жумладан, Бюро мажлисларида қатъийроқ иш тартиби белгилаб қўйилиши, ҳамма ўз фикрини айтиш имкониятини олиши зарур. Бу эса коллегиалликнинг кафолатларидан бири бўлур эди. Бюро ўз мажлисларининг тартиби тўғрисида қарор қабул қилган бўлса ҳам, аммо бу тартибга ҳамиша ҳам риоя этилаётгани йўқ. Мана шу камчиликлар ва юқорида айтиб ўтилган нуқсонлар тугатилишига ҳамда ҳозирги составдаги бюро ишда ленинча услубни қарор топтиришни таъминлай олишига ишончим комил.

Республикада янгиланиш жараёни оғир кечмоқда, баъзи кишиларда қайта қуришнинг энг муҳим даври орқада қолди, деган нотўғри ҳиссиётлар пайдо бўла бошлади, деди Қашқадарё область партия комитетининг биринчи секретари **И. А. Каримов.** Айни вақтда «собиқлар» йўқотилган мавқеларини тиклашга уриниб бирлашмоқдалар, соғлом кучларни ва рўй бераётган ўзгартишларни қоралашга уринмоқдалар.

Нотиқ, биз демократиялаш шароитларида ишлашга тайёргарлик кўрмаганимиз маълум бўлиб қолди, натижада англашилмовчиликлар ва зиддиятлар рўй бермоқда, деб уқтирди. Ҳамма иллат шундаки, ҳозирча ишга нисбатан гап кўп бўлмоқда. Чунончи, Қашқадарёда аҳолини ичимлик сув билан таъминлаш масаласида оғир вазият вужудга келди. Бу эса касалликларнинг кескин кўпайишига сабаб бўлмоқда. Масалани ҳал этиш йўллари ва муддатлари ҳақида аҳолига тўғридан-тўғри батафсил ахборот берилмаяпти. Бинобарин, ана шундай қилинсагина, одамларнинг ишга бўлган муносабатида, уларнинг фикрида ўзгариш ясашга эришиш мумкин.

Рус тилини ўрганишдек ўткир проблемани ҳал қилиш масаласи гапдан нарига ўтмади. Ҳолбуки, статистика маълумотларига кўра, сўнгги йилларда ҳамма иш жуда силлиқ қилиб кўрсатилди — рус тилини билувчилар проценти сунъий равишда оширилди. Ўқув программаларида ҳам, таълим-тарбияни йўлга қўйишда ҳам, рус тили ўқитувчиларини тайёрлашда ҳам Марказий Комитет томонидан маъқулланган «Рус тили» комплекс программаси бўлишига қарамай, сезиларли силжишлар рўй бермади.

Ўртоқ Каримов Марказий Комитет қатор бўлимларининг иш услуби ва методларини, Марказий Комитет секретарлари М. Ҳ. Холмуҳамедов, В. А. Антоновни қуруқ назариябозлиги, уларнинг фаолияти асосан Тошкент доирасида чекланиб қолаётганлиги, жойлардан ходимлар жуда тез чақирилаётганлиги, партия комитетлари совет ва хўжалик органларининг ишлари билан шуғулланаётганлиги ҳоллари рўй бераётгани учун танқид қилди. Марказий Комитет Бюроси республика Давлат агросаноат комитетида тартиб ўрнатиш юзасидан ҳали ҳам қатъий чора-тадбирлар кўрмади. Жумладан, тўқимачилар эҳтиёжини қондириш учун пахта хом ашёсининг юқори сифатли сортлари ҳамда деҳқонлар меҳнатига ҳақ тўлашнинг пухта ўйланган системасини жорий этиш талаб қилинмоқда. Умуман, кундалик майда-чуйда ишларга ўралашиб қолмаслик истиқболдаги вазифаларга кўпроқ эътибор бериш, ниҳоят партия ва хўжалик ишларидаги устун йўналишлар системасини аниқлаб олиш зарур.

Сирдарё область Пушкин номли совхоз директори **С. Абдуқодиров** сўзга чиқади. Қайта қуриш тақозо этаётган туб ўзгаришлар хусусида гапиришга ҳали вақт эрталиги ҳақидаги фикрни тасдиқлаш мақсадида у шундай рақамни келтирди, ўн ой ичида республиканинг область агросаноат комитетларига 18 мингга яқин турли ҳужжатлар, буйруқлар, фармойишлар ва шунга ўхшаш қоғозлар жўнатилган. Бундай қоғозбозлик нормал меҳнат қилишга халақит бермоқда. Ўзбекистон Давлат агросаноат комитети раҳбарлари жойларда бўлганларида эса, жумладан, ўртоқ Жўрабеков ҳам биз билан учрашишга вақт топа олмайдилар.

Эндиликда эскирган маъмурий усуллар, айниқса, чорвачиликдек, орқада қолган соҳага катта зиён етказмоқда. Жумладан, совхозга йил сайин хусусий сектордан гўшт топшириш плани тиқиштириб келинмоқда. Ҳолбуки бу умуман унинг иши эмас. Қорамоллар подасини ташкил этиш структураси ҳам «юқоридан» белгиланди. Бундай «планлаштириш» маҳсулот таннархи ошишига олиб келади, фирибгарлар учун имконият яратади. Республика ҳукумати, Министрлар Совети Раиси Ғ. Ҳ. Қодиров маҳаллий Советлар ижроия комитетларининг хусусий секторда чорвачиликни ривожлантириш борасидаги ишлари устидан назоратни кучайтириши лозим. Эҳтимол, ўшанда партия комитетлари бундай хўжалик ишларига камроқ аралашадиган бўлишар.

КПСС XXVII съезди олға сурган социал инфраструктурани жадал ривожлантиришдек масалага ҳам кам эътибор берилмоқда: ҳатто иқтисодий жиҳатдан кучли бўлган хўжаликлар ҳалигача ўзлари ишлаб топган катта маблағлардан йўллар, уй-жойлар, мактаблар, социал-маданий-маиший объектлар қурилишида фойдаланиш имконига эга эмаслар. Бугунги кунда эскириб қолган инструкциялар, расмиятчилик, сансалорлик қайта қуришга ҳали ҳам асосий тўғаноқ бўлиб қолмоқда.

Сўнгра Ўзбекистон ССР Архитекторлар союзи правлениесининг раиси **Т. Ф. Қодирова** сўзга чиқиб, республикада архитектура ва қурилиш соҳасидаги ишларнинг аҳволини, айниқса социал соҳада қониқарли, деб топиб бўлмаслиги тўғрисида гапирди. Айрим раҳбарларнинг меҳнат коллективлари активлигини ривожлантириш, мутахассисларнинг фикрига ишониш, жамоатчилик билан маслаҳатлашиб туриш ўрнига барча учун ишлаш ва ҳамма нарсани қилишга уринишлари давом этмоқда. Масалан, ғоят муҳим ва ниҳоятда зарур ҳужжат — архитектура ва шаҳар қурилишини ривожлантириш тўғрисидаги Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети билан республика ҳукуматининг қарори шу кунгача ҳам қабул қилинмаган. Шу қарорнинг лойиҳаси бундан бир ярим ой муқаддам Марказий Комитет секретари В. Н. Лобко иштирокида кенг муҳокама қилинган эди. Лойиҳа Министрлар Советининг кабинетларида ҳамон «тўғриланмоқда», Марказий Комитет Бюросининг аъзоси, Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари В. И. Огарок бунга эътибор бериши керак эди.

Нотиқ Ўзбекистон Кинематографиячилар союзининг янги раҳбарияти олға сурган маданий-тарбиявий ишлар планини қайта қуришга мумкин қадар кўпроқ ҳисса қўшиш истаги тақозо этган актив ижтимоий позиция намунаси сифатида келтирди. Барча ижодий союзлар, шу жумладан республика архитекторлари шундай ёндашувга асосланишлари керак.

(Давоми учинчи бетда).

# ҚАЙТА ҚУРИШНИНГ ҲАЛ ҚИЛУВЧИ ОМИЛИ

(Давоми. Боши 1-, 2-бетларда).

Республика маданият министри **Ў. Р. Умарбеков** санъаткор зиёлиларнинг фаолияти бир мунча жонланганлигини эслатиб, яқин ўтмишдан мерос бўлиб қолган энг ўткир муаммолар тўғрисида гапирди. Марказий Комитет, унинг Секретариати, идеология бўлимлари ўз эътиборини сон-саноқсиз «тадбирлар»дан омма ўртасида қунт билан доимий иш олиб боришга қаратишлари зарур. Маданий фронт муассасалари ва ташкилотлари учун мармар ва ганч ўймакорлиги эмас, балки шинам маскан, одамларнинг, айниқса, ёшларнинг талаб-эҳтиёжларига чин дилдан муносабат хос бўлиши керак. Бизда эса юзлаб маданият уйлари ремонтга муҳтож, ёш мутахассислар хусусий квартираларда бошпана топиб туришибди, маданият объектларини ривожлантиришда қурилишлар муттасил узоққа чўзилиб кетмоқда. Кўпдан-кўп яхши қарорлар қабул қилинган бўлишига қарамай, шундай бўлмоқда. Вужудга келган аҳволда Маданият министрлигининг ва шахсан министрнинг ҳам ўз айби оз эмас, албатта. Шу билан бирга Марказий Комитет, область, шаҳар, район партия комитетларининг театр спектакли ёки концертдан кўра афсуски, кўпроқ футбол ўйинида учрашиш мумкин бўлган аъзолари ва секретарлари танқидга лойиқдирлар. Театр ва концерт ташкилотларига фақат пул даромадларининг манбалари деб қарашга йўл қўйиб бўлмайди — аммо план органлари санъат ходимларига уларнинг қурби етмайдиган, сохтакорликка ундайдиган молиявий топшириқларни тиқиштириб, айни шу руҳда иш кўрмоқдалар.

Кўпгина партия комитетлари ғоят муҳим тармоқдаги партиявий қатламни мустаҳкамлаш тўғрисида ғамхўрлик қилмаяптилар. Ўн йиллар мобайнида биронта ҳам одам коммунистлар сафига қабул қилинмаган маданият ва санъат муассасалари оз эмас. Бундай шароитда халқнинг маънавий турмушини бойитиш жараёнига партия таъсирини кучайтириш тўғрисида гапириш қийин. Докладда пахтакорнинг обрў-эътиборини ошириш керак, деб тўғри айтилди. Лекин ижодкор зиёлиларнинг, маданият ходимларининг обрў-эътиборини ҳам ошириш худди шундай муҳимдир. Улар бизга пахта ва ғалла каби зарурдир.

Республика халқ хўжалигининг барча тармоқларида бой берилган катта имкониятлар экономикага планли раҳбарликдаги янглишишлар билан бевосита боғланган, деди ўз нутқида Ўзбекистон ССР Госплани раиси **И. И. Искандаров.** Бой хом ашё ресурсларидан яхши фойдаланилмаганлиги оқибатида республиканинг кўпгина эҳтиёжлари мамлакатнинг бошқа регионларидан ташиб келтириш ҳисобига қондирилмоқда. Территориал планлаштиришнинг роли пасайтириб юборилди, қарорлар қабул этишда ўзбошимчалик билан ёндашиш устунлик қилди — мана шуларнинг ҳаммаси номутаносибликларга, жойлардаги ташаббус пасайишига, экологиядаги жиддий нуқсонларга олиб келди. Агар химия саноатига сарфланган маблағдан агросаноат эҳтиёжлари учун ўз вақтида фойдаланилганида, қўшимча равишда бир миллиард сўмликдан кўпроқ қишлоқ хўжалик маҳсулоти олиш имконияти туғилган бўлур эди. Етиштирилган пахта толасининг ўндан тўққиз қисмидан кўпроғи қайта ишлаш учун мамлакатнинг бошқа районларига ташилиб, ўринсиз транспорт чиқимларига ва республиканинг миллиардлаб даромадларидан маҳрум бўлишига олиб келмоқда. Натижада иш билан таъминлашни ўстиришга муваффақ бўла олмаяпмиз, меҳнаткашларнинг турмуш даражасини оширишга эриша олмаяпмиз. Юқорида айтиб ўтилганидек, Ўзбекистон аҳолисининг жон бошига тўғри келадиган пул даромади Иттифоқдаги ўртача кўрсаткичнинг салкам 60 процентини ташкил этади.

Ўртоқ Искандаров пахтачилик комплекси муаммоларига тўхталиб, нарх белгилашида унинг жадал ривожланишига халақит бераётган камчиликларни кўрсатиб ўтди. Республика Госплани қишлоқ хўжалигини тўла хўжалик ҳисобига ва ўзини-ўзи пул билан таъминлашга ўтказиш учун бу соҳада йиғилиб қолган ҳал этилмаган масалаларнинг бутун мажмуасини чуқур ва пухта ишлаб чиқишига тўғри келади. План-иқтисодий иш экономиканинг янги вазифаларига ва уни бошқариш структурасига мос келадиган янги поғонага кўтарилиши ва бунда маҳаллий Советларнинг ошиб бораётган роли эътиборга олиниши керак. Нотиқнинг фикрича, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ўз қарорлари ва кўрсатмаларининг бажарилиши устидан назоратни кучайтириши лозим. Жумладан, республика Компартиясининг XXI съездида, Марказий Комитетнинг иккита пленумида ва партия-хўжалик активларининг йиғилишида пахта тайёрлаш пунктларини заводлардан олиб, хўжаликлар қарамоғига топширилмоқчи экани ҳақида гапирилган бўлса ҳам, аммо иш экспериментлардан нари ўтмади, ҳолбуки, шу экспериментлар бу тадбирнинг мақбул эканини тасдиқлади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Бюроси ўз қарорларининг бажарилишини суст назорат қилаётганлиги ҳали ҳам республика экономикасида сезиларли силжишлар рўй бермаётганлигининг сабабларидан биридир, — деди Наманган область ижроия комитетининг раиси **Б. Ж. Ҳакимов.** Ваъдаларни бажармаётган раҳбарларга нисбатан қаттиқ талабчанлик қилинмаяпти. Кадрларни танлашда «анкетага қараб ёндашиш» усулидан ҳали ҳам воз кечилмаган. Шунинг оқибатида бутун республикага, унинг партия ташкилотига қимматга тушаётган хатолар рўй бермоқда.

Марказий Комитет Бюроси, секретарлари, бўлимлари, бошқа ходимлари янги вазифаларни эски усуллар билан ҳал қилиш йўлидаги уринишлардан воз кечадиган пайт келди. Бу нарса пахтачиликда қандай оқибатларга олиб келганини кўрдик: Марказий Комитет мустақиллик, ташаббус ҳақида гапириш билан бирга областларга «вакиллар» ва комиссиялар юбораверди, ҳар бир жойнинг ва вақтнинг конкрет шароитларини эътиборга олмай, юқоридан кўрсатма берилаверди. Шу куч-ғайратни кўп йиллар мобайнида пахтакорларга яхшироқ нав бермай келаётган селекциячи-олимларга ёрдам беришга сарфланса яхшироқ бўлмасмиди?

Советларнинг янги ҳуқуқларига муносабат мисолида ҳам сўз билан иш ўртасидаги тафовут кўриниб турибди. Шу пайтгача ҳам область ижроия комитетларига ўзининг область бюджети маблағи ҳисобидан ҳатто кичик объектларни қуриш масалаларини мустақил ҳал этиш имконияти берилмаяпти. Турли идораларга қарашли корхоналарнинг «уй-жой программаси»ни бажаришдаги улушини кўпайтиришга ҳамон муваффақ бўлинмаяпти. Аввал бошданоқ барбод бўлиши маълум бўлган чорвачилик маҳсулотлари етиштириш планлари ҳали ҳам юқоридан юборилмоқда. Марказий Комитет Бюросининг аъзолари, бўлимларининг аппарати вужудга келган аҳволни била туриб, жуда зарур бўлган ёрдамни тезлик билан бермаяптилар.

Бугина эмас, энг юқори даражада берилган ваъдаларни бажармаслик ҳоллари ҳам содир бўлди. Ўтган йилги дон тайёрлаш планининг бажарилиши соҳасида яна шундай бўлди. Бутун йил давомида белгиланган пландан ташқари дон топширишга ҳеч ким мажбур қилинмайди, деб бир неча бор айтилди. Область раҳбарлари ҳам хўжаликларнинг барча раҳбарларига шундай деб ваъда беришди. Сўнгра эса республика ҳукумати дон юзасидан, уч марта қўшимча топшириқ белгилади, ҳатто декабрда ҳам дон топширишга тўғри келди. Иш шу билан тугадики, деҳқонлар белгиланган топшириқларни ошириб бажарган бўлсалар ҳам, чорва учун ваъда қилинган емнинг ярмисини ҳам олмадилар. Матлубот кооперацияси орқали гўшт тайёрлаш планининг бажарилиши ҳам шу аҳволга тушди. Республика раҳбарлари бу практикани неча марталаб қораладилар, декабрнинг охирги кунларида эса ўзлари яқиндагина танқидлаган ишни ҳужжатлар орқали расмийлаштириш ҳақида телефонда кўрсатма бердилар. Бундай хатти-ҳаракатлар Марказий Комитетнинг обрў-эътиборига ва одамларнинг ўзгаришларга нисбатан ишончига путур етказади.

Ўзбекистон касаба союзлари республика Советининг секретари **А. Г. Руденко** сўз олади. Гарчи биз Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XVI пленумини салбий ҳодисаларга қарши курашда асосий нуқта, деб атасак ҳам, дейди у, бироқ унда катта хатолар ва суиистеъмолларга йўл қўйган кишиларнинг фамилиялари тилга олинмаганлиги эсимизда. Ўшанда бу кишилар залда ўтирган эди. Воқеаларнинг бундай тус олиши принципсизлик нишонасидир. Марказий Комитет Бюросининг бугунги ҳисоботида кадрлар билан ишлашнинг аҳволи ёритиб берилди. Менинг назаримда ҳозир ҳам ана шу жуда муҳим ишда катта-катта камчиликлар ва оғишлар давом этиб келмоқда.

Нотиқ айниқса сайлаб қўйиладиган юксак лавозимларга кўтарилаётган кадрларнинг сиёсий, ишчанлик ва ахлоқий-маънавий фазилатларини талабчанлик билан чуқурроқ ўрганиш зарурлигини таъкидлади. Юксак лавозимларда хатоларга айниқса йўл қўйиб бўлмайди. Нотиқ ўз фикрини тасдиқлаш учун баъзи фактларни кўрсатди. Наманган областида ўтган даврлардаги моҳиятини ўзгартирмаган ва фақат ташқи қиёфасинигина ўзгартирган кишилар ҳали ҳам ишлаб келмоқдалар, деб таъкидлади у. Шу сабабли ҳар бир коммунист ҳамиша ва ҳар ишда партия аъзоси деган номга муносиб бўлиши зарур.

«Ўзбекфильм» студияси актёри **Ў. Алихўжаев** сўзга чиқди. У Ўзбекистон Кинематографчилари союзи правлениесининг яқинда бўлиб ўтган пленумида правлениенинг янги биринчи секретари сайлови қандай ўтказилганлиги тўғрисида гапирди. Маълумки, бу лавозимга СССР халқ артисти М. Қ. Қаюмов сайланган эди. Сўнгра у пленумда ҳозир бўлган Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ҳамда СССР Кинематографчилар союзи масъул ходимлари тутган йўл муносабати билан афсусланганлигини билдирди. Ўша куни биринчи бўлиб кўрилган ташкилий масала қараб чиқилиши биланоқ, зарур ишлар борлигини баҳона қилиб, уларнинг ҳаммаси зални ташлаб чиқиб кетишди.

Айни вақтда бу ерга йиғилганлар асосий масала СССР Кинематографчилар союзи учинчи пленуми якунлари ва республика кино арбобларининг шундан келиб чиқадиган вазифалари ҳақидаги докладни эшитиб, муҳокама қилишлари керак эди. Келаси йилдан ўзбек киноси ҳаётига кинематографнинг янги қиёфаси, деб аталмиш услуб кириб келиши керак. Бу услуб савияси паст, истеъдодсиз яратилган асарлар йўлини тўсишга, ҳақиқий қобилиятли, истеъдодли одамларнинг ижодий фаоллигини рағбатлантириш ва қўллаб-қувватлашга даъват этилган. Агар масъул ўртоқлар ана шу муҳим масалани муҳокама қилишда қатнашганларида эди, улар кўпгина қизиқ нарсаларни эшитган ва, жумладан, бизнинг ижодий союзимизда, кинематографиямизда ҳақиқий қайта қуришгача ҳали анча вақт борлигини тушуниб олган бўлур эдилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Р. Н. Нишонов пленумда якунловчи нутқ сўзлади.

Муҳокама этилган масала юзасидан пленум қарор қабул қилди.

# ИЖОДИЙ КУЧ-ҒАЙРАТНИ ҚАЙТА ҚУРИШ ВАЗИФАЛАРИНИ БАЖАРИШГА САРФЛАЙЛИК

(Давоми. Боши 1-бетда).

Ҳисобот даври, умуман шундан яққол далолат бериб турибдики, фан-техника жамоатчилигимиз ихтиёрида ниҳоятда улкан имкониятлар бор. Бу жамоатчилик ташаббус ва ижодкорликнинг бетимсол хазинасидир. Аслида фан-техника жамиятлари фан-техника зиёлиларининг, ишлаб чиқариш новаторларининг ижодий союзига айланиб кетди, бу жамиятлар халқ хўжалигининг барча бўғинлари ва бошқарувнинг барча поғоналарини ўз таъсири билан қамраб олган.

Шу билан бир қаторда ана шу потенциалдан етарлича фойдаланилмаётганлиги аниқ-равшан кўриниб турибди, деб таъкидлади нотиқ. Съезд арафасида бўлган мунозаралар чоғида ҳозирги шароитларда фан-техника жамиятларининг роли ва ўрни, улар фаолиятининг асосий йўналишлари, мақсад ва вазифаларига тааллуқли энг асосий масалани тушунишда жиддий проблемалар борлиги яққол кўриниб қолди. Мунозара чоғида камчиликларимиз аниқланди. Жамиятлар ҳал қилишга қўл урган проблемалар кўпайганидан кўпайиб бораверди, жамиятлар эса кўпинча бу муаммоларни ҳал этишнинг конкрет йўлларини белгилашга ҳам улгурмай қолдилар. Кўп ҳолларда фан-техника жамиятлари мустақилликни ва айни вақтда фан-техника тараққиётининг туб масалаларини ҳал этишда хўжалик органлари билан ҳуқуқларининг тенглигини йўқотиб қўйдилар. Фан-техника жамиятларининг кўпгина ташкилотлари меҳнат коллективларида фан ва техника ютуқларини жорий этиш юзасидан қилинган барча ишларни ўз «бисотлари» деб билишга ўрганиб қолдилар. Аҳвол шундай экан, бугун ниҳоятда зарур бўлиб турган актив, ҳужумкор позиция қандай пайдо бўлиши мумкин?

Айни вақтда бир қанча проблемаларни ташаббускорларнинг малакали жамоатчилик фикри билан ҳимоя қилиш лозим бўлиб қолган эди. Кўпинча ана шу проблемаларни кўра била туриб, бунинг устига бу проблемаларни ҳал этишни ўзлари биринчи бўлиб бошлаб берган фан-техника жамиятлари ушбу муаммоларни ҳал этишга жамоатчилик кенг доираларининг диққат-эътиборини жалб этаолмадилар.

Бугунги шароитлардаги фан-техника жамиятларининг ижтимоий мавқеи содир бўлаётган революцион ўзгартишлардаги фан ва техника ролига мутлақо мувофиқ эмас, албатта. Ҳуқуқларнинг етарли эмаслиги, жамиятларга катта маъмурий ваколатлар бериб қўйиш лозимлиги ҳақидаги фикр-мулоҳазалар бир қанча ташкилотларда конкрет ишлар билан обрў-эътибор орттиришга имиллаб уриниш билан бир вақтда содир бўлдики, буни энди сира-сира оқлаб бўлмайди.

Бундай камчиликлар, аввало, батамом жамоатчилик асосида ишлайдиган бошланғич ташкилотлар ва правлениелар фаолиятида кўринди. Уларнинг кўпчилиги фаол аъзоларидан ажраб қолиб, ишга қодир бўлмай қолдилар ва, демак, нуфуздан ҳам маҳрум бўлдилар. Худди шу ўринда фан-техника жамиятлари ташкилотларининг конкрет одам-фан-техника тараққиётининг жонкуяри билан алоқаси узилиб қолди. Фан-техника жамиятларидан ҳафсала пир бўлганлигининг, уларга нописанд муносабатнинг сабаблари худди ана шундадир. Бундай муносабат билан кўпинча дуч келиб турибмиз.

Камчиликларимиз оз эмас. Биз бу камчиликлар тўғрисида ошкора гапиряпмиз. Аммо бу нарса жамиятларга нисбатан ҳеч кимга менсимасдан салбий муносабатда бўлиш ҳуқуқини бермайди. Бундай позиция эса ҳали баъзи министрликлар ва идораларнинг раҳбарлари томонидан ва, аввало, жамоатчиликнинг фикрини ҳисобга олишни истамаётган, унинг қарорлари ва тавсияларини менсимаётган, фан-техника жамиятларининг техникавий сиёсатни ишлаб чиқишда қатнашишига тўсқинлик қилишга уринаётган жойларда ҳали ҳам намоён бўлиб турибди.

Профессионалларнинг, ўз иши жонкуярларининг жамоатчилик фикри ниҳоят фан-техника тараққиётини бошқаришнинг реал омили бўлиб қолишига қандай эришиш керак? Бизнинг фикримизча, мамлакатда фан ва техника тараққиётини жамоатчилик асосида бошқарувнинг ниҳоятда зарур системаси вужудга келтирилган тақдирдагина бунга эришиш мумкин бўлади. Гап айнан система тўғрисида бормоқдаки, бу система энг мақбул, шу жумладан, бир-биридан фарқ қилувчи ечимларни тўхтовсиз излашни таъминлашга, ғоялар рақобатини уюштириб, ривожлантира оладиган мусобақа руҳини юзага келтириши лозим. Бу система фан ва техника соҳасида хўжалик органларининг ишончли, яхши уюшган шериги, зарур ҳолларда эса чинакам демократия тартиботининг барча янгиликларига сезгирлик билан эътибор берувчи холис ва билимдон оппоненти бўлиб қолиши керак.

Биз, деди докладчи, мустақил жамоат ташкилоти — СССР илмий ва инженерлик жамиятлари союзини тузишни шундай системани яратиш йўли, деб биламиз. Бу эса илмий-техникавий ижодиётнинг роли ва ижтимоий аҳамиятини ошириш, жамиятларнинг куч-ғайратини ўзини-ўзи бошқариш ва ўз харажатларини ўзи қоплаш принциплари асосида бирлаштириш, идоравий тарқоқликни бартараф этиш имконини беради, табиий, техникавий, ижтимоий фанлар намояндалари билан ишлаб чиқариш соҳасидаги мутахассисларнинг кучларини янада жипслаштиришни таъминлайди. КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси бу таклифни қўллаб-қувватлади. СССР илмий ва инженерлик жамиятлари союзини таъсис этиш тўғрисидаги масалани съездимизнинг муҳокамасига ҳавола қилиш мақсадга мувофиқ деб топилди.

Сўнгра академик А. Ю. Ишлинский фан-техника тараққиётининг энг муҳим, асосий проблемаларини таърифлаб бердики, мамлакат фан-техника жамиятларининг эътиборини ана шу муаммоларга қаратиш лозим бўлади. Машинасозлик, ишлаб чиқариш жараёнларини автоматлаш ва механизациялаш биринчи навбатдаги проблемалардир.

Ишлаб чиқарилаётган маҳсулотнинг сифати, аввалгидек, фан-техника тараққиётининг мужассам ифодаси бўлиб қолмоқда. Бу борада ҳам фан-техника жамиятлари олдида фаолият учун кенг имконият мавжуд. Бу жамиятлар мамлакат ресурсларидан фойдаланишни анча яхшилаш учун ҳам кўп иш қила оладилар.

Сўнгра докладчи, фан-техника жамиятлари бошланғич ташкилотларининг янгича иш формалари ва усуллари тўғрисида муфассал сўзлаб, улар фаолиятидаги муваффақиятлар ва камчиликларни таҳлил этди.

Янги хўжалик механизми шароитида, деди у, фан-техника жамиятларининг маслаҳат бериб туришдан иборат хилма-хил фаолияти алоҳида аҳамиятга эга бўлади. Хўжалик ҳисобидаги муваққат ижодий коллективлар (МИК) ва илмий-техника жамиятлари ташкилотларининг илмий-техникавий хизмат марказлари корхоналар учун ишланмаларнинг ишончли ижрочилари бўлиб қолишлари мумкин.

Ишлаб чиқариш пропагандаси, илмий-техникавий ва иқтисодий пропаганда жамиятларнинг ишида бош йўналишлардан бири бўлиб келди ва шундай бўлиб қолмоқда. Илмий-техника жамиятлари узлуксиз таълим системасини вужудга келтиришга салмоқли ҳисса қўша олади. Шу муносабат билан жуда истиқболли бир модель юзага келмоқда. Халқ хўжалигининг муайян тармоғида ишловчи Бутуниттифоқ илмий-техника жамиятлари марказий правлениеси ҳузуридаги малака ошириш сиртқи институти (ҳозир бундай институтлар олтита) методик ва ташкилий марказдир. «Эҳтиёжга қараб таълим бериш» принципини рўёбга чиқараётган халқ университетлари ва бошқа жамоат ўқув юртлари институтлар билан биргаликда ва жойларда уларнинг раҳбарлигида ишламоқдалар. Шунга қўшимча равишда шаҳарларда илмий-техника жамиятларининг хўжалик ҳисобидаги узлуксиз таълим марказлари ташкил қилинмоқда. Биринчи шундай марказ ҳозирдаёқ Даугавпилсда ишлаб турибди. Бундай марказлар бошқа шаҳарларда ҳам ташкил этилмоқда.

Илмий-техника жамиятларининг чет эллардаги илмий ҳамда инженер-техник зиёлиларнинг жамоат ташкилотлари билан ҳамкорлиги кенг истиқболга эга. Бизнинг социалистлик мамлакатлар илмий-техника жамиятлари билан муносабатларимиз, айниқса, мустаҳкамдир. Халқаро анжуманларда Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар фан-техника тараққиёти комплекс программасининг устун йўналишлари тақозо этаётган энг муҳим проблемалар тобора кўпроқ муҳокама қилинмоқда. Бунда социалистик мамлакатлар илмий-техника жамиятлари федерациясининг фаолияти катта аҳамиятга эгадир.

Бутун дунёда инженер замонавий ишлаб чиқаришнинг бош фигурасидир. У билим билан бунёдкорлик ўртасидаги воситачидир. Мамлакатнинг фан-техника жамоатчилиги инженернинг обрў-эътибори тушиб кетганлиги ва фан-техника тараққиётини жадаллаштириш муаммоларини ҳал этишга унинг реал ҳиссаси пасайганлигидан матбуотда неча марталаб ташвиш билдирди, мамлакатнинг марказий план ва хўжалик органларига, жамоат ташкилотларига конкрет таклифлар билан мурожаат қилди. Ана шу масалаларнинг кўпчилиги партия ва ҳукуматнинг кейинги ҳужжатларида ҳал қилинди. Бизнингча, мамлакат олий илмий-инженерлик маркази — ССР Иттифоқи инженерлик академиясини ташкил этиш тўғрисидаги таклифни рўёбга чиқариш ҳам кўп нарса бериши мумкин. Ана шу академия социалистик экономиканинг илмий-техникавий тараққиётида стратегик асослар ривожлантирилишини таъминловчи идоралараро ақлий марказ бўлиб қолиши керак.

Тажриба шундан далолат бериб турибдики, деди сўнгра нотиқ, партия органлари илмий-техника жамиятлари ташкилотларини реал куч деб билаётган ва катта-катта проблемаларни ҳал этишни ишониб топшираётган жойларда жамиятлар обрў-эътиборга ҳам, таъсир кучига ҳам эгадирлар. Бундай ишонч руҳлантиради, зотан фан-техника жамоатчилиги бунга амалий иш билан жавоб қайтара олади. Биз ВЦСПСдан, касаба союзлари Марказий Комитетларидан ҳамиша актив ёрдам ва мадад олиб келдик, ҳозир ҳам шундай ёрдам ва мадад олиб турибмиз. Лекин афсуски, жойларда ишларнинг аҳволи кўпинча жуда бошқача бўлади.

Илмий-техника жамиятларини ривожлантиришнинг асосий йўналишлари мамлакат илмий-техника жамиятлари Уставига ғоят жиддий равишда дахлдордир. Янги таҳрирдаги Устав съезд муҳокамасига қўйилади.

Илмий-техника жамиятлари, деди пировардида нотиқ, бутун мамлакат билан биргаликда ўз тарихидаги масъулиятли ва мароқли бир даврни бошидан кечирмоқда. Фан-техника зиёлилари, ишлаб чиқариш новаторлари ўртасида партия сиёсатининг тарғиботчилари бўлиш ва уларга қайта қуриш ҳамда жадаллаштириш йўлидаги курашда ўз ўрнини топишда ёрдам бериш — катта шарафдир.

Марказий ревизия комиссиясининг раиси О. И. Чабан шу комиссиянинг ҳисобот докладини қилди. Шундан кейин музокаралар бошланди.

**(ТАСС).**

## КАДРЛАР ЎҚУВИ

Тошкент Олий партия мактаби партия, совет ва идеология кадрлари малакасини ошириш факультетида тингловчилар навбатдаги группасининг иқтисодий ўқуви тугади. Группа составида Ўзбекистон, Тожикистон ва Туркманистон шаҳар ва район партия комитетларининг саноат масалалари билан шуғулланувчи секретарлари бор эди.

Ўқув давомида экономикага партиявий раҳбарликни такомиллаштириш, қайта қуриш янги босқичи вазифалари ҳал этилиши учун совет ва хўжалик органлари роли ва масъулиятини оширишнинг энг муҳим масалалари кўриб чиқилди. Тингловчилар планлаштиришни қайта қуриш, фан-техника тараққиётини ривожлантиришни бошқариш проблемаларини муҳокама қилдилар. Хўжалик юритишнинг янги шароитида партия комитетлари, халқ депутатлари Советлари, касаба союзлар активлигини ошириш йўлларига катта эътибор берилди.

Тингловчилар республикадаги йирик саноат бирлашмалари ва корхоналарининг раҳбарлари, олимлар билан учрашдилар ва суҳбатлашдилар, Тошкент ва Олмалиқдаги бир қанча меҳнат коллективларини хўжалик ҳисоби ва ўзини-ўзи маблағ билан таъминлашга ўтказишнинг амалий натижалари билан танишдилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари А. С. Икромов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Ташкилий-партиявий ишлар бўлимининг мудири П. В. Догонкин, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари А. П. Романовский, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари В. В. Сударенков, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг масъул ходимлари, республика министрликлари ва идораларининг раҳбарлари тингловчилар ҳузурида нутқ сўзладилар.

**(ЎзТАГ).**

## ФАХРИЙ МУКОФОТЛАР

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фармонига биноан матбуотда кўп йил самарали ишлаганлиги, меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялашда актив иштирок этганлиги учун республикамизнинг бир группа матбуот ходимларига «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган журналист» фахрий унвони берилди. Бу унвонга сазовор бўлганлар орасида «Совет Ўзбекистони» газетаси редакторининг ўринбосари Жўра Рихсиевич **Саъдуллаев** ҳам бор.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми матбуотда кўп йил самарали ишлаганлиги, меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялашда актив иштирок этганлиги учун республиканинг бир группа матбуот ходимларини Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиқлари билан мукофотлади. Мукофотланганлар орасида «Совет Ўзбекистони» газетаси редакциясининг катта мухбири Машкура Зияевна **Мирзамуҳамедова,** шу редакция хатлар ва оммавий ишлар бўлимининг мудири Миршароф Қодирович **Муҳсимов**лар ҳам бор.

## ЖУРНАЛИСТЛАР КОНКУРСИНИНГ ҒОЛИБЛАРИ

СССР Журналистлар союзи правлениесининг секретариати, СССР Давлат агросаноат комитетининг коллегияси газеталарда, журналларда, телекўрсатув ва радиоэшиттиришларида «Ем-хашак юқори сифатли бўлсин» шиори остида ем-хашак тайёрлашни яхшироқ ёритиш учун ўтказилган конкурсни якунладилар.

СССР Журналистлар союзининг Фахрий ёрлиқлари билан мукофотланганлар орасида Ўзбекистон Телевидение ва радиоэшиттириш давлат комитети ҳам бор.

## ВЕТЕРАНЛАР УЧРАШУВИ

1 февраль куни Тошкентда 94-алоҳида ўқчи бригада ветеранларининг учрашуви бўлди. Мазкур ўқчи бригада Улуғ Ватан уруши йилларида Ўзбекистон территориясида ташкил этилиб, Волга бўйида олиб борилган жангда фаол қатнашган эди. Учрашувни уруш ва меҳнат ветеранлари Тошкент шаҳар ва республика кенгашлари уюштирди ҳамда у Сталинград жанги тугаганлигининг 46 йиллигига бағишланди.

Учрашувда сўзга чиққан бригада ветеранлари Волга бўйидаги буюк ғалабанинг тарихий аҳамияти тўғрисида гапирдилар. Совет кишилари оммавий қаҳрамонлик кўрсатганликлари, уларнинг социалистик Ватанга, Коммунистик партия ишига чексиз садоқати, ғалабага чуқур ишончи туфайли ана шундай ғалабага эришилди. Социалистик қурилишнинг ҳозирги босқичида ветеранларнинг вазифаси кекса авлодларнинг қаҳрамонона анъаналарини ёшларга топшириш, уларни Совет Армияси сафларида хизмат қилишга шайлик руҳида тарбиялашдан иборат, деб таъкидланди.

Учрашувда Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари Б. Ф. Сатин нутқ сўзлади. **(ЎзТАГ).**

*• КОЛХОЗНИНГ НАМУНАВИЙ УСТАВИ ЛОЙИҲАСИНИ МУҲОКАМА ҚИЛАМИЗ*

# Ҳаёт талаблари асосида

Колхознинг Намунавий устави лойиҳаси қишлоқ меҳнаткашлари, колхозчилар, деҳқонлар томонидан кенг муҳокама этиляпти. Шаҳрисабз районидаги Энгельс номли колхоз аъзолари ҳам уни чуқур ўрганиб, ибратли фикр-мулоҳазалар билдиришмоқда.

Хўжаликда лойиҳа муҳокамасига бағишланган йиғилишни **колхоз правлениеси раиси Қурбон Ҳақбердиев** очиб шундай деди.

— Қайта қуриш, демократиялаш, ошкоралик шароитида колхоз олдида турган масалалар янада ўткирлашди. Амалда қўлланилаётган устав қабул қилинганидан бери ўтган давр мобайнида колхозчилар ҳаётида жиддий ўзгаришлар рўй берди. Муҳими одамларнинг, қишлоқ аҳлининг дунёқараши, фикрлаш доираси ўсди, кенгайди.

Масалан, колхозимиз социал жиҳатдан тараққий этмоқда. Инсон омилига эътибор ошаётир. Лекин амалга оширилаётган бу ишлар шу кун талабига жавоб бермайди.

Колхознинг жорий ҳисобида 11 миллион сўмга яқин маблағ бор. Лекин ундан керакли мақсадлар учун фойдаланишга юқори ташкилотлар турли йўллар билан қаршилик қилади. Шунинг учун Намунавий устав лойиҳасининг IV бўлим, 13-бандининг: «Фақат колхознинг ўзи—унинг бошқарув органлари колхоз мулкини ва пул маблағларини идора қилиш ҳуқуқига эга», деган жумладан сўнг **«Бунга район агросаноат бирлашмалари ҳар томонлама кўмаклашмоқлари лозим»,** деган жумлани қўшиб қўйиш керак. Ана шунда янги ҳужжат жамоат хўжалигини бутун чоралар билан мустаҳкамлайди, экономикани яхшилайди.

**Анвар ФАХРИЕВ, пахтачилик бригадаси бошлиғи:**

— Қарийб 30 йилдан бери бригадирлик қиламан. Янги ҳужжатда шу куннинг руҳи, қайта қуриш талаблари яққол сезилмоқда. Жумладан, Намунавий уставда ҳозирги ҳолатлар, колхозчиларнинг ўй ва фикрлари, меҳнат интизомига бўлган талаблар ифода этилган.

Колхоз уставини, ички тартиб-қоидаларни бузганлиги учун айбдор шахсларга коллектив фикрига таянилган ҳолда танбеҳ, виговор, қаттиқ виговор ва бошқа жазо чораларини қўллаш лойиҳанинг 6-бўлими 35-бандида ўз ифодасини топган. Бу фикрлар бизга жуда маъқул. Колхозчиларнинг бурч ва масъулиятини, меҳнатга муносабатини оширади.

**Жўрақобил ТУРОБОВ, бригада бошлиғи, Ленин ва Октябрь революцияси орденлари кавалери.**

— Намунавий устав лойиҳасида колхозга аъзолик, колхоз аъзоларининг ҳуқуқ ва бурчлари яққол кўрсатилган. Бунга янада аниқлик киритиш учун лойиҳанинг II-бўлими 3-бандига қуйидаги фикрларни қўшимча қилишни лозим топардим: Масалан **«Колхозчи колхозга аъзо бўлиш учун аввало унинг аризаси бригада советида кўриб чиқилмоғи, бригада совети эса колхозга аъзо қилиб олишни правлениедан сўрамоғи лозим».** Бу тадбир қуйи бўғин-бригада советининг обрўйини янада оширган бўлур эди.

**Али ТИЛОВОВ, бош агроном.**

— Колхоз правлениеси сабзавот маҳсулотлари етказиб бериш бўйича давлат қайта ишлаш корхоналари билан шартнома тузади. Аммо баъзан об-ҳавонинг ноқулай келганлиги туфайли белгиланган муддатда айрим маҳсулотларни етказиб беролмай қоламиз. Кейинчалик улар шартнома муддати бузилди, деб маҳсулотимизни қабул қилишмайди. Оқибатда деҳқонлар меҳнати ҳавога совурилади. Колхозимиз билан Шаҳрисабз консерва заводи ўртасида ҳар йили кузда шундай келишмовчилик бўлиб туради.

Бу воқеа пилла тайёрлаш жараёнида ҳам учрайди. Менимча, янги устав лойиҳасида **«Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ишлаб чиқариш ва сотиш колхознинг имкониятларига қараб планлаштирилса. Қайси маҳсулот кўп фойда келтиради. Шу ҳисобга олинса»** деган фикрлар лойиҳанинг V бўлимида ўз аксини топса яхши бўларди. Афсуски, айрим экинлар монокультурага айланмоқда. Бундан давлатга ва колхозга нима фойда?

**Ҳусан ХОЛМЎМИНОВ, қурилиш бригадаси бошлиғи.**

— Менда лойиҳани ўқиш жараёнида фикр туғилди. Лойиҳалаш институтлари колхозлар учун мактаб, касалхона, болалар боғчаси, ҳаммом, магазин, стадион, ва бошқа маданий-маиший муассасалар бинолари лойиҳасини бир хилда тайёрлашади. Маҳаллий шарт-шароит, ўша колхоз имконияти ҳисобга олинмайди. Янги устав лойиҳасида **«Лойиҳалаш институтлари лойиҳани колхоз вакили иштирокида хўжалик шарт-шароитини пухта ўрганиб тайёрлашлари»** аниқ кўрсатилса, мақсадга мувофиқ бўларди, деб ҳисоблайман.

**Гулсара ҚУДРАТОВА, колхозчи.** — Болалар муассасаларига хўжаликлардан мева, полиз ва сабзавот маҳсулотлари, сут, гўшт, тухум етказиб бериш совхозларнинг планига кираdi-ю, негадир колхозларда ҳисобга олинмайди. **«Болалар боғчалари, касалхоналар, пионер лагерларига маҳсулот етказиб беришни колхоз планига киритишни қонунлаштириш»** фикри лойиҳанинг V бўлимидаги 15-бандига киритилса, колхозчиларнинг умумхалқ ишлаб чиқаришига қўшган ҳиссаси салмоқлироқ бўларди.

Шунингдек, устав лойиҳаси муҳокамаси пайтида колхозчилар бош мутахассисларнинг асосий ишлаб чиқариш воситаларидан транспорт ҳисобида фойдаланиши, колхоз ўз маблағи ҳисобига завод ва фабрикалардан, турли ташкилотлардан бирор буюм ёки материал сотиб олиши, юқоридан бериладиган буйруқбозликка чек қўйишга оид таклиф ва истакларни ҳам билдирдилар.

Шу кунларда хўжалик меҳнат аҳли кўкламги экиш кампаниясига пухта тайёрланмоқда.

**М. КАРОМОВ.**
**«Совет Ўзбекистони»** мухбири.

*• Маданият муассасаларида қайта қуриш қандай боряпти?*

# МАЪРИФАТ МАСКАНИ ЭМИШ-А!

**Фарғона — маданият муассасаларига энг бой областлардан бири. Бу ерда учта музикали драма ва комедия театри, 525 та клуб муассасаси, 890 та кутубхона, ўнлаб халқ ашула ва рақс ансамбллари ва бошқа маданият ўчоқлари ишлаб турибди.**

## ҒИЛДИРАКЛАР УСТИДАГИ ТЕАТРЛАР

БИРОҚ ҳозирги кун, қайта қуриш талаблари нуқтаи назаридан олиб қаралганда, область шаҳар ва қишлоқларида аҳолига маданий хизмат кўрсатиш кўнгилдагидек кетяпти, деб бўлмайди. Мана икки йилдирки, Фарғона шаҳридаги мавжуд иккита театр бошпанасиз. Ўтган асрда қурилган, кейинчалик театр учун мослаштирилган бинонинг таши ялтироғу ичи қалтироқ. Бир эмас, икки театрга ўз бағридан жой берган бу бино эшикларига 1985 йилда осилган қулфлар ҳамон олиб ташланмаган.

— Ҳа, худди шундай, — дейди М. Горький номли Ўзбек Давлат музикали драма ва комедия театрининг директори С. Маннопов. — Икки йилдирки, театр саҳнаси санъаткорларнинг пойи қадамига зор. Томоша залларини чанг босиб ётибди. Икки йилдирки, не умидлар билан тайёрланган спектаклларимизни томошабинларга намойиш этиш имкониятидан маҳруммиз. Тўғри, театр фаолияти тўхтаб қолгани йўқ, аммо актёрларнинг умри машинада, ғилдираклар устида бетиним сафарларда ўтяпти. Район марказларида, қишлоқ клубларининг саҳналарида чала-чулпа спектакллар қўямиз, эртага бу районда. Актёрлар ўзларига топширилган ролларни ўлда-жўлда тайёрлашади, ижро этишади...

Театр ўзига ўзи хизмат қилиб, ғилдираклар устида ҳаёт кечириб келмоқда. Икки йил аввал ўт ўчирувчилар томоша залидан саҳна томонга ўтказилган юқори кучланишли электр симларининг ҳимоя қопламалари чириб кетганлиги учун театрни бекитиб қўйишди. Бу орада қишда ёрилиб кетган иситиш қувурларидан сув тошиб, бино пойдеворига зарар етди. Репетиция залларининг шипи қулаб тушди. Бино капитал ремонтга муҳтож бўлиб қолди. Аммо на Ўзбекистон ССР Маданият министрлигидаги мутасадди ўртоқлар, на шаҳар партия, совет ташкилотларининг раҳбарлари Фарғонанинг кўрки, санъат кошонаси ҳисобланган театр биноси ремонтини тезлатишга шошилдилар. 1984 йилдаёқ тайёрланган капитал ремонт лойиҳаси эса йилдан йилга қурилиш планларига кирмай келяпти.

Тўғри, ўтган йили Қўқон шаҳрида қурилган замонавий театр биноси ҳар қандай кишининг ҳавасини келтиради. Аммо область марказидаги театр биносининг ғариб аҳволига қараб таажжубланасан, киши. Ахир, Фарғона театр санъатининг бешикларидан-ку? Театрнинг илк труппалари мана шу воҳада ташкил топган, ҳаётга йўлланма олган. Республикамизнинг Маъмуржон Узоқов, Жўрахон Султонов, Тамарахоним, Мукаррамахоним, Нурхон, Уста Олим Комилов каби жуда кўп атоқли санъаткорларига шу ерда ташкил топган театрлар ўлан бешик бўлган-ку? Ҳамза Ҳакимзода Ниёзий маърифат душманларига қарши ўткир ғоявий кураш қуролига айлантира олган театрларнинг аввалиги шон-шуҳрати қани?! Унинг муносиб ворислари қаёқда? Нега театрлар шу аҳволга тушиб қолди? Бу саволларга ким жавоб беради?!

— Театр санъатига эътиборнинг шу даражада эканига ачиниб кетасан, — дейди Ўзбекистон ССР Театр арбоблари союзи область бўлимининг масъул котиби Й. Турсунов. — Актёрларимиз йиллаб квартира ололмайдилар. Худди шу сабабга кўра ҳам область рус драма театри ҳанузгача ўз группасини тўлдира олгани йўқ. Дардимизни кимга айтамиз? Аҳвол шу зайлда давом этаверса, театр артистлари санъаткор эмас, қишлоқма қишлоқ юрувчи саёҳатчиларга айланади.

Шаҳардаги бошқа маданият муассасаларида ҳам аҳвол яхши эмас. Тўртта маданият уйининг иккитаси турар-жой биносида жойлашган. Охунбобоев массиви ва Қиргули районидаги маданият уйларида бадиий ҳаваскорлик коллективларининг кўнгилдагидек шуғулланишлари учун шароит йўқ. Чунки, улар турар-жой биносида жойлашган. Ҳаваскорлар музика машқ қила бошлашса, қўшнилар ғавғо кўтаради, улар ҳам ўзларича ҳақ. Ахир, ён қўшнингизникида ноғора чалишаётган бўлса, индамай тура олмайсиз-ку...

Умуман, областдаги кўпгина шаҳар ва районларда маҳаллий партия, совет органлари маданият муассасаларининг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш, клублар ва кутубхоналар фаолиятини жонлаштиришга жон куйдирмаяптилар. Фрунзе, Тошлоқ, Ёзёвон, районларида кўплаб клублар ва кутубхоналар авария ҳолатида турибди.

Марғилон шаҳридаги 2-маданият уйида директор, бадиий раҳбар, методист, жами етти нафар ходим ишлайди. Маданият уйи иш планларида ўтказилаётган тадбирлар беками-кўст кўрсатилган. — Бу тадбирларни қаерда ўтказяпсиз? — деб сўрадик. Маданият уйи раҳбарлари ҳижолатомуз ерга қарашади. Сабаби: бу маданият уйи... Комсомол посёлкасидаги 15-ўрта мактабнинг омборхонасига жойлашган! 1970 йилдан буён шу маданият уйига жой топиб бериш масаласи ҳал бўлмаяпти.

МЕҲНАТКАШЛАРнинг бўш вақтларини маданий ўтказишни ташкил этишда клуб муассасалари, кутубхона ва истироҳат боғларининг роли катта. Область шаҳарларидаги маданият ва истироҳат боғларида эса кўнгилли ҳордиқ чиқариш учун барча шароитлар бор, деб бўлмайди. Кўпгина район марказларида ҳали бундай боғлар ташкил этилмаган.

Ёзёвон район маданият ва истироҳат боғига кираверишда қачонлардир илинган плакатлар йиртилиб ётибди. Боғнинг бир томонига шу ердаги ошхона чиқиндилари тўкилади. Аттракционларнинг бир қисми қулаган. Ҳаммаёқ ифлос, район маданият бўлими ёнидаги маданият уйи биноси ҳам берк...

— Маданият бўлими мудири У. Аҳмедов маданият уйи директори И. Маҳкамов билан совхозга кетган, иккита методист ва инспектор ўқишда, — деди секретарь.

Биз У. Аҳмедовни ахтариб З. Ғаниев номли совхозгача бордик, афсуски, топа олмадик.

«Ёзёвон» совхози партия комитетининг секретари А. Раҳматовга: «Клуб ва кутубхоналарингизни кўрсатингчи», — дея таклиф қилдик.

— Совхоз марказида клуб қура олмаяпмиз, маблағ йўқ, — деди у бўшашиб.

Совхоз идораси рўпарасида эса ҳашаматли «Ором» чойхонаси қурилган. У бўмбўш.

— Чойхона қачон қурилди?

— Ўтган йили қуриб битказдик.

— Қанчага тушди?

— 320 минг сўм сарфладик, — деди ғурур билан партком секретари.

Бўм-бўш ётган шундай чойхоналарга нима дейсиз? Қишлоқларга чойхона ҳам керак. Лекин қишлоқ аҳлининг, айниқса, дала ишидаги аёллар, оналарнинг жонига аро кирадиган боғчалар, кирхоналар, новвойхоналар, ҳаммомлар заруррок. Қачонгача кўз-кўз учун, ҳашамат учун бино қурамиз. Меҳнаткашнинг дилига чироқ ёқишни ўйласак бўлмайдими?

Совхознинг «Йўлдошобод» бўлимидаги кутубхона ойналари синиб кетган. Эшик тепасида ёзув ҳам йўқ.

## ҚОПГА СОЛИНГАН... КИТОБЛАР

ТОШЛОҚ районидаги Варзак қишлоқ Советида афсусланарли воқеага дуч келдик. Бу ерда 8,5 минг китоб фондига эга 800 нафар ўқувчиси бор кутубхона бинойидек ишлаб турарди. Ўтган йилнинг кузида 22-ҳунар-техника билим юрти кенгайиши муносабати билан кутубхона биноси бузиб юборилди. Лекин билим масканини янги жойга кўчириш масаласи билан ҳеч ким қизиқмади.

Аввалига билим юрти директори Қ. Носиров: — Ўзимиз хона ажратиб берамиз, ишлайверасиз», дея ваъда берди.

— Бироқ, — дейди куйиниб кутубхона мудири Х. Ортиқова — кўп ўтмай область ҳунар-техника таълими бошқармасидан ревизор келиб: «Билим юртида маданият уйининг кутубхонаси нима қилади? Қоидага зид, бу, йўқотинг!» дея буйруқ берди. Билим юрти маъмурияти ҳам мендан хонани бўшатишни талаб қилди. Китобларни қопларга тиқдик. Хонани қулфлаб ташладик.

Ана сизга билим масканидаги ўртоқларнинг маърифат ўчоғига бўлган муносабати! Қизиқ, билим юрти ўқувчиларининг кўз ўнгида кутубхонага қулф осиб, китобларни қопга солдирган ўқитувчилар ўқувчиларга китобга муҳаббат қўйиш ҳақида қандай сабоқ беришлари мумкин?

Шу райондаги Садда қишлоқ Совети территориясида 20 мингга яқин аҳоли яшайди. Лекин битта ҳам маданият уйи йўқ. 3 та кичкина кутубхона бор, холос. Мавжуд иккита клубнинг бири «Оқ олтин» колхозининг... фермаси ичида экан. Бундай клубни кўрганмисиз? Клуб деганларининг ичига стуллар терилган, холос. Унда на репетиция қилиш, на турли тўгараклар машғулот ўтказиши учун хоналар бор.

Бу ердаги кутубхона иситилмайди. Хона ичидан яхнинг ҳиди келади. Мудира эса шамоллаб қолди шекилли, ишга келмади, — деди биз билан суҳбатда ферма зоотехниги А. Турғунов. — Клуб анчадан буён ишламайди. Кутубхонага ўқувчилар келмайди. Фермада ишлаётганларнинг аксарияти ёшлар. Агар клуб иши жонланса, уларнинг бўш вақти кўнгиллироқ ўтармиди?...

Катта кўча қишлоғидаги Ў. Алихўжаева мудиралик қилаётган кутубхона томидан эса чакка ўтяпти.

— Қишлоғимизда биз, ёшлар ишдан сўнг маданий ҳордиқ чиқарадиган жой йўқ, — деди «Оқ олтин» колхози аъзоси Шоҳидахон Тўхтаева. Колхоз клубида бичиш-тикиш тўгараги бўлганда қатнашардим. Об-ҳаво ноқулай келган 1987 йилда ҳам биз астойдил ишлаб муваффақиятга эришдик. Бригадамиз пахта тайёрлаш планини 112 процентга бажарди. Даромад яхши, аммо бизнинг Катта кўча қишлоғида шу тор кутубхонадан бошқа бирорта ҳам маданият муассасаси йўқ. Шаҳар эса узоқ... Қишлоқ қизларида орзу йўқми? Улар фақат меҳнатга яратилганми? Уларнинг маънавий эҳтиёжлари ҳақида ким бош қотиради?

Худди мана шундай ночор ҳолни шу райондаги Ленин номли колхоз маданият уйида, Фарғона райони Хонқиз қишлоғидаги 15-кутубхонада ҳам кўрдик. Ҳатто Фарғона районидаги 200 мингдан ортиқ китоб фондига эга бўлган марказий кутубхона ҳам ўз биносига эга эмас. Район милицияси янги бинога кўчиб ўтгач, кутубхонага милициянинг эски биносини беришди. Бу бино эса хизмат кўрсатишга мослашмаган. Китоб сақланадиган омборлар йўқ.

Область маданият бошқармасида бизга айтишларича, областдаги мавжуд клуб муассасалари биноларининг 124 таси капитал ремонтга муҳтож. 54 та бино эса авария ҳолатида. 5 та марказий кутубхона ва 193 филиалнинг бинолари капитал ремонт талаб қилади.

Ижодий фаолият билан шуғулланиш учун шароитнинг яхши эмаслиги, ажратилган маблағлардан тўғри фойдаланмаслик, маошларнинг камлиги маданият ходимлари орасида кадрлар қўнимсизлигининг юқорилигига сабаб бўляпти. Биргина Марғилон шаҳри маданият муассасаларини ўтган йили етти нафар олий маълумотли мутахассис ташлаб кетди. Улар бошқа соҳаларга ишга ўтиб кетишди. Область клуб муассасалари ходимларининг ярмидан кўпроғигина махсус маълумотга эга. Ўйлаб кўринг, медицина ёки маориф соҳасида ишлайдиганларнинг ярмида махсус маълумот бўлмаса, қандай аҳвол юзага келарди?

Бунинг устига областдаги маданият муассасалари ягона раҳбарлик остида бирлашмаганлар. Клуб муассасалари ва кутубхоналарнинг катта қисми колхоз, совхозларга, яна бир қисми касаба союз ташкилотларига бўйсунади. Колхоз-совхозлардаги клуб муассасалари ва кутубхоналар кўпроқ хўжаликларнинг маданият ишлари бўйича ўринбосарлари тасарруфида. Касаба союзлари область советида эса маданият бўлими бор. Касаба союзларга қарашли маданият уйлари худди шу бўлимга ҳисоб беришади. Қизиқ бир мисол: Қувасой шаҳридаги маданият уйида... уй йўқ. У касаба союзларга қарашли клубни ижарага олган! Ваҳолонки, ҳар иккала ташкилот ҳам бир мақсадга хизмат қилади.

Областдаги маданият соҳасида хизмат қилаётган кишилар хўжаликлар, касаба союз ташкилотларига қарашли маданият муассасаларини маданият бошқармаси ихтиёрига ўтказиш зарурияти пишиб етилганлигини айтдилар. Бизнингча, Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитети, Ўзбекистон Касаба союзлари республика совети, Ўзбекистон ССР Маданият министрлиги бу соҳадаги кучларни бирлаштириш ҳақида бир тўхтамга келсалар яхши бўларди.

Маданият ходимларининг иш ҳақлари ҳамон озлигича қоляпти. Олий маълумотли ўқитувчининг маоши 200-250 сўм бўлгани ҳолда олий маълумотли маданият ходимининг ойлиги 100 сўмдан ошмайди. Оқибатда уларнинг жуда кўпчилиги маориф соҳасидаги ишга ўтиб кетяпти.

Маданият бошқармасига қарашли айрим муассасаларни хўжалик ҳисобига ўтказиш ҳақида фикр юритиш пайти келмадимикин? Ҳозирнинг ўзида Турсунали Мамажонов бошлиқ полвонлар группаси, Аҳад Набиевнинг дорбозлар группаси ва бошқа бир қатор ҳаваскорлик труппалари хўжалик ҳисобига ўтишди. Бувайдалик аскиябоз Муҳиддин Дарвишев ҳам худди шундай хўжалик ҳисобидаги «Қаҳ-қаҳа» сатирик ансамблини тузиш ҳаракатида юрибди. Лекин уларнинг интилишлари ҳали етарлича қўллаб-қувватланаётгани йўқ.

ОБЛАСТДА кейинги йилларда маданият муассасалари биноларини қуриш, ремонт қилиш ўрнига турли ҳашаматли ресторан ва чойхоналар қуриш авж олиб кетди. Қизиқ бир факт. Ҳамзанинг 90 йиллигига бағишлаб Шоҳимардонда «Гулбаҳор» ресторани қурилди! 1 миллион 200 минг сўмдан ортиқ пул сарфланган бу кошона ҳозир ночор аҳволда. Сувоқлари кўчиб тушган. нақшлари бузилган. Чунки эътибордан четдаги бу масканга одам кам боради. Қишлоқ ичкарисида, тоғлар орасида қурилган бу кошона бефойда жойга айланиб қолган. Шунинг ўрнига оналар болалари билан дам олса, даволанса бўладиган бирор объект қуриш мумкин эди-ку. Шу бинога ҳар гал кўзимиз тушганда дилимиз вайрон бўлади, — дейди аёллар.

Болалик аёлларга эса дам олиш учун ҳеч қанақа шароит йўқ. Эркаклар ошхўрлик қилишади, Шоҳимардоннинг шарқироқ сойлари бўйида ҳордиқ чиқариб, шахмат суришади. Аёллар-чи? «Боламизни кўтариб қаёққа боришимизни билмаймиз. Бу қанақаси?!» дейишади.

— Худди шу ресторанни реконструкция қилиб, яхшигина клуб ёки маданият уйи сифатида фойдаланиш мумкин эмасмиди? Йилнинг тўққиз ойида бўш турадиган бу ресторан бизга ортиқча ташвиш келтиряпти, холос, — дейди Фарғона район матлубот жамиятининг раиси Ё. Наимов.

Ҳа, область маданият муассасаларидаги мавжуд аҳвол чуқур ўрганиб чиқишга муҳтож. Бу соҳадаги ишларни тўлиқ қайта қуриш пайти келди.

**Эътибор ОХУНОВА,**
**Алишер ИБОДИНОВ.**
**«Совет Ўзбекистони» махсус мухбирлари.**

## КИТОБ ЖАВОНИНГИЗГА

**Ғафур Ғулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти қуйидаги китобларни босмадан чиқарди:**

**Александр Чаковский.** Ғалаба. Сиёсий роман. 496 бет. Баҳоси 2 сўм 60 тийин.

Роман икки буюк тарихий воқеа: Улуғ Ватан уруши тугагач, 1945 йил ёзида бўлиб ўтган Потсдам конференцияси ва 1975 йили имзоланган Хельсинки якунловчи акти воқеаларини бир-бирига боғлайди. Асарда урушнинг мантиқий хулосасига кенг ўрин берилган. «Ғалаба» трилогияси совет халқининг Европа ва бутун дунёда тинчликни сақлаб қолиш йўлидаги машаққатли кураши солномасидир.

**Ҳалима Худойбердиева.** Муқаддас аёл. Шеърлар. 224 бет. Баҳоси 90 тийин.

Тўплам беш бўлимдан тузилган бўлиб, улардан ўрин олган шеърларда даврга ҳамнафаслик жилоланади. Шунингдек, аёл қалбининг турфа кечинмалари тақдири ҳам алоҳида самимият билан чизилади

**Неъмат Аминов.** Қаҳ-қаҳа. Қиссалар ва ҳикоялар. 352 бет. Баҳоси 1 сўм 70 тийин.

Тўпламга ёлғончи фариштлар ёхуд елвизак феълу суваракмижоз Баширжон Зайнишев ҳаётидан қўш қисса — «Елвизак» билан «Суварак» асарлари ҳамда авторнинг шу пайтга қадар нашр этилган китобларидан олинган сара ҳикоялари киритилган.

**Ўлжас Сулаймонов.** Айланайин. Шеърлар ва достон. 112 бет. Баҳоси 1 сўм 10 тийин.

Китобга муаллифнинг салкам тўққиз йиллик ижодидан сайлаб олинган шеърлари ва «Қойилмисан, инсонга, замин» деб аталган достони киритилган.

**Фароғат Камолова.** Узоқ сафарлар. Шеърлар. 76 бет. Баҳоси 30 тийин,

Шоиранинг шеърларида бугунги инсоннинг замон ва тарих олдидаги масъулияти қаламга олинади, она еримизнинг такрорланмас табиати куйланади.

**Сирожиддин Саидов.** Севги мамлакати. Шеърлар. 76 бет. Баҳоси 40 тийин.

Тўпламда инсоннинг инсонга, тараққиётга, замонга муносабати, эртаги кун олдидаги бурчи ҳақида мулоҳаза юритилади, лоқайдликка қарши исён кўтарилади.

## • Спорт

ДОСААФ:

**МАРОҚЛИ УЧРАШУВЛАР**

Шу кунларда СССР Қуролли Кучларининг 70 йиллигига бағишланган оммавий-мудофаа ишлари ойлиги давом этмоқда. Шаҳар-қишлоқлар, корхона ва муассасаларда қизиқарли кечалар, учрашувлар, спортнинг техник турлари бўйича мусобақалар ўтказилмоқда. Чунончи, Термиздаги Мардлик-мангулик ёдгорлиги олдидаги майдон гавжумлашди. Мухлислар автопойга ғолибларини олқишладилар. Ёдгорлик пойига гулчамбарлар қўйилди. Уруш ва меҳнат ветеранлари билан учрашувлар бўлди. Шофиркон районидаги Рудакий номли мактабда эса кеча бўлиб ўтди. Бу ерда Афғонистондаги чекланган Совет қўшинлари составида ҳарбий хизматни ўтаган интернационал жангчилардан И. Шодиев билан М. Обидов ёшлар меҳмони бўлишди. Савол-жавоб кечаси мароқли ўтди.

ВОЛЕЙБОЛ:

**ОЧКО ЙЎҚОТИЛМОҚДА**

Олий лига командаларининг мамлакат чемпионати навбатдаги тур ўйинларида республикамиз вакиллари муваффақиятсиз қатнашмоқдалар. Жумладан, Минскда куч синашаётган Тошкентнинг «Автомобилист» командаси қизлари Свердловскнинг «Уралочка» (1:3), «Уралочка-2» (1:3) ва Ленинград трамвай-троллейбус бошқармаси (2:3) коллективларига имкониятни бой беришди. Тошкентлик динамочи йигитлар эса Свердловскда икки учрашув ўтказишди. Улар Ленинграднинг «Автомобилист» (0:3) ҳамда Харьковнинг «Локомотив» (1:3) командаларига ютқазишди.

## МАҲОРАТ ЙЎЛИДА

**Эльвира Тарасовна Ромейкони республикамиз бадиий гимнастикачилари яхши танишади. 20 йилдирки, у гимнастикачилар устози. У қатор таниқли спортчиларни тарбиялади.**

**— Маҳоратли спортчи тарбиялаш учун устознинг маҳоратигина кифоя қилмайди, — дейди Ромейко. — У айни вақтда педагог. Шогирдлари қалбига йўл топа олиши керак. Машғулотларни мунтазам ўтказиш, ҳар бир ҳаракатни кузатиш учун зийраклик ҳам керак. Шогирдларим — СССР спорт мастерлигига номзодлар Ольга Паншина, Оксана Четина, Татьяна Белаконь нафис ҳаракатлари билан мутахассислар тилига тушдилар.**

**Э. Ромейко «Меҳнат резервлари» кўнгилли спорт жамияти марказий Советида устоз. Унинг шогирдлари айни кунларда Олимпиадалар йилининг масъулиятли мусобақаларига пухта ҳозирлик кўришяпти.**

**Суратда: гимнастикачилар машғулотдан сўнг.**

**А. Рисқиев фотоси. (ЎзТАГ).**

Редактор ўринбосари
Т. НАЖМИДДИНОВ.


# РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

**Ўзбекистон ССР Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги**
**ТОШКЕНТ ПОЛИТЕХНИКА ИНСТИТУТИ**
**КАФЕДРАЛАР БЎЙИЧА**
ПРОФЕССОР-ЎҚИТУВЧИЛАР СОСТАВИДАГИ ВАКАНТ ВАЗИФАЛАРГА

**КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ**

ТОШКЕНТ ШАҲРИДА ИШЛАШ УЧУН

**мудирлар:** амалий механика, машиналар деталлари, фойдали қазилмаларни қидириш методикаси ва уларни разведка қилиш, бинокорлик конструкциялари, электротехниканинг назарий асослари, жамоат бинолари ва интерьерларнинг архитектура лойиҳаси (фан докторлари, профессорлар, фан кандидатлари, доцентлар);
**профессор:** йиғма темир-бетон ишлаб чиқариш;
**доцентлар:** 1-КПСС тарихи, 2-илмий коммунизм, 1-фалсафа, 2-фалсафа, илмий атеизм, инглиз тили, физика, назарий механика, физика (тайёрлов бўлими), қишлоқ хўжалик машиналари, машинасозлик технологияси, машиналарнинг деталлари, керамиканинг химиявий технологияси, ўтга бардошли материаллар, ноорганик моддалар технологияси, саноат қурилмаларининг электр ўтказгичлари ва уларни автоматлаштириш, назарий ва умумий электротехника, асослар ва пойдеворлар, йиғма темир-бетон ишлаб чиқариш, архитектура тарихи ва назарияси, саноат электроникаси, экспериментал ва назарий физика, радиотехника ва радиосистемалар (2), амалий механика, радиоэлектроника асослари, робот-техника ва ахборот системалари, кон ишларини электрлаштириш ва автоматлаштириш;
**катта ўқитувчилар:** 1-КПСС тарихи (2), 2-олий математика, физика (тайёрлов бўлими), жамиятшунослик ва тиллар (тайёрлов бўлими), қурилишни бошқариш, металлар технологияси, пластмассаларни қайта ишлаш технологияси, электр станциялари, назарий ва умумий электротехника, экономика ва қурилишни ташкил қилиш, бинокорлик конструкциялари, экономика ва учиш аппаратлари ишлаб чиқаришни ташкил қилиш (2), этика, эстетика ва дизайн, 2-жисмоний тарбия, меҳнат муҳофазаси;
**ассистентлар:** 1-КПСС тарихи (3), 2-КПСС тарихи, илмий коммунизм, этика, эстетика ва дизайн, 2-олий математика, физика (3), чизма геометрия (2), математика (тайёрлов бўлими), органик химия (2), аналитик химия, умумий ва назарий теплотехника, иссиқлик электр станциялари, назарий ва умумий электротехника (2), саноат иссиқлик энергетикаси, экономика ва қурилишни ташкил қилиш, гидравлика, иссиқлик-газ таъминоти ва вентиляция, бошқаришнинг автоматлаштирилган системалари (2), совутиш ва компрессор машиналари ҳамда қурилмалари, металлар технологияси, бинокорлик корхоналари технологияси;
**ўқитувчилар:** 2-рус тили, 3-рус тили.

**КЕЧКИ-СИРТҚИ БЎЛИМ БЎЙИЧА**

ТОШКЕНТ ШАҲРИДА ИШЛАШ УЧУН

**доцент:** биноларни лойиҳалаш;
**катта ўқитувчилар:** олий математика, биноларни лойиҳалаш, қурилиш ишлаб чиқариши;
**ассистент:** чизма геометрия.

ЧИРЧИҚ ШАҲРИДА ИШЛАШ УЧУН

**доцентлар:** марксизм-ленинизм, олий математика;
**катта ўқитувчи:** марксизм-ленинизм.

ОЛМАЛИҚ ШАҲРИДА ИШЛАШ УЧУН

**доцент:** химия ва рангли металлар рудаларини бойитиш технологияси.
**катта ўқитувчи:** умумий инженерлик фанлари;
**ассистентлар:** олий математика ва физика, химия ва рангли металлар рудаларини бойитиш технологияси.

АНГРЕН ШАҲРИДА ИШЛАШ УЧУН

**катта ўқитувчи:** химия ва химиявий технология;
**ассистентлар:** умумий инженерлик фанлари, олий математика ва физика.

НАВОИЙ ШАҲРИДА ИШЛАШ УЧУН

**доцент:** техника механикаси;
**ассистент:** бинокорлик технологияси ва уни ташкил этиш.

ЖИЗЗАХ ШАҲРИДА ИШЛАШ УЧУН

**доцент:** қурилиш конструкциялари;
**катта ўқитувчилар:** марксизм-ленинизм (2);
**ўқитувчилар:** умумтаълим фанлари (2).

НАМАНГАН ШАҲРИДА ИШЛАШ УЧУН

**катта ўқитувчи:** умумий физика.
**ассистентлар:** гидротехника қурилиши, КПСС тарихи ва фалсафа, мелиорация ва қурилиш машиналари.
**Конкурс муддати — 15 февралгача.**
**Ҳужжатлар юбориш учун адрес:** Тошкент шаҳри, ГСП, Навоий кўчаси, 13-уй, 49-хона.

РЕСПУБЛИКА РУС ТИЛИ ВА АДАБИЁТИ ПЕДАГОГИКА ИНСТИТУТИ
**кафедралар бўйича**
**профессор-ўқитувчилар составидаги вакант вазифаларга**

**КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ**

**мудир:** сиёсий иқтисод (фан доктори, профессор; фан кандидати, доцент);
**доцентлар:** совет адабиёти, рус адабиёти, ҳозирги замон рус тили;
**катта ўқитувчилар:** педагогика ва психология, рус адабиёти, ҳозирги замон рус тили, совет адабиёти, тарбиявий ишлар методикаси, рус тили ва адабиётини ўқитиш методикаси;
**ўқитувчилар:** КПСС тарихи, адабиёт назарияси ва таржима, рус тили ва адабиётини ўқитиш методикаси, ҳозирги замон рус тили, фалсафа, совет адабиёти, рус тилининг практика курси, пропедевтика ва нутқ ўстириш, сиёсий иқтисод, ўқитишнинг техникавий воситалари ва нутқ маданияти, жисмоний тарбия ва спорт.
**Конкурс муддати — 16 февралгача.**
Институт адреси: Тошкент шаҳри, Академик Решетов кўчаси, 4-уй.

ТАШКИЛОТЛАР, МУАССАСАЛАР, КОРХОНАЛАР ДИҚҚАТИГА!
**«УЗВОДСТРОЙТРАНС» РЕСПУБЛИКА АВТОМОБИЛЬ-ТРАНСПОРТИ БИРЛАШМАСИНИНГ**
13-АВТОТРАНСПОРТ КОРХОНАСИ
ТУГАТИЛДИ

Даъволар «Узводстройтранс» бирлашмаси томонидан 26 февралгача қуйидаги адресда қабул қилинади: 700199, Тошкент шаҳри, Октябрь массиви, саноат зонаси.


Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Химия институти коллективи силикатлар химияси лабораториясининг илмий ходими, техника фанлари кандидати

**Сония Абдувалиевна ИКРОМОВАнинг**

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳуманинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

## Театр

**НАВОИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА** — 3/II да **Севги ҳақида қисса**, 4/II да **Масхарабозлар**, 5/II да **Анна Каренина**.

## • Тингланг, томоша қилинг

**ТЕЛЕВИДЕНИЕ**

**МТ-I.** 7.00 — «120 минут». 9.05 — Мультфильмлар. 9.35 — Ҳужжатли фильм. 11.00 — ССР Иттифоқи Давлат академик рус хори куйлайди. 11.25 — Ҳайвонот оламида. 12.25 ва 15.55 — Янгиликлар. 16.05 — Қайта қуриш прожектори. 16.15 Концерт. 16.35 — Қайта қуриш: тажриба ва муаммолар. 17.15 — «Қайноқ қор». Бадиий фильм. 18.55 — Фидойи шахслар. 19.40 — Дунё воқеалари. 20.00 — Муаммолар — изланишлар — ечимлар. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — «Спрут-2». Бадиий фильм, 3-серия. 23.15 — Дунё воқеалари. 23.25 — Дейв Брибек Москвада.

**МТ-II.** 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Москва бўйлаб саёҳат. 9.35 — Информатика ва ҳисоблаш техникаси асослари. 10.05 — Немис тили. 11.05 — СПТУ ўқувчиларига. 11.35 — Тарих. 12.05 — Немис тили. 13.05 — Ҳужжатли фильмлар. 14.45 — Оркестр учун оратория. 15.25 — Янгиликлар. 15.45 — «Одамлар ва дельфинлар». Бадиий фильм. 2-фильм. 16.55 — Гитарачи М. А. Жиролле чалади (Аргентина). 18.35 — Янгиликлар. 18.45 — Концерт. 19.30 — Ҳамма учун ва ҳар бир киши учун. 19.55 — Реклама. 20.00 — Архитектура ва жамият. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 — Волейбол. СССР чемпионати. 21.20 — Қайта қуриш прожектори. 21.30 — Время. 22.05 — Энг кучли чанғичиларнинг тунги пойгаси. 23.00 — Санъат усталари. 23.55 — Фильм-концерт. 00.40 — Янгиликлар.

**3 ФЕВРАЛЬ, ЧОРШАНБА**

**УзТВ-I.** 7.00 — «Ассалому алайкум». 17.30 — ЎзССР тарихи. 18.05 — Бойчечак. 18.35 — Ёшлик. 18.55 — Публицистик кўрсатув. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Ёзувчи ва замон. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Концерт. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — «Навоий». Видеофильм, 3-серия.

**УзТВ-II.** 19.35 — Телефильм. 20.05 — «Кўҳна масжид олдидаги учрашув». Бадиий фильм. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. **Фрунзе.** 22.05 — «Шосседаги учовлон». Бадиий фильм.

**РАДИО**

**БИРИНЧИ ПРОГРАММА.** 8.30 — Бизга мактуб йўллабсиз. 9.30 — С. Юдаков қўшиқлари. 9.45 — Партиявий иш: шакл ва услубнинг янгиланиши. 10.15 — Хўжалик ҳисобини ўрганамиз. 10.40 — Қармоқ. 11.15 — Юность. 12.10 — Узбекистан индустриальный. 12.30 — ЎзССРда хизмат кўрсатган артист Ш. Низомиддинов куйлайди. 12.50 — У. Азимов шеърлари. 13.00 — Чорвадор. 13.30 — М. Дунаевскийнинг музикалари ва қўшиқлари. 14.00 — Қишлоқ хўжалик ходимлари учун эшиттириш. 15.30 — Ёзувчилар — болаларга. 15.50 — Туркистон АССР ва Туркистон Компартияси ташкил топганлигининг 70 йиллигига. 18.00 — Қизил! Сариқ! Яшил! 18.15 — Қишлоқ ҳаёти. 18.30 — Ўзбекистон композиторларининг романслари. 19.20 — Аланга. 19.40 — Инсон ҳақида ғамхўрлик. 20.15 — Талабларга биноан концерт. 21.10 — Радиотингловчилар муаммолар қўйдилар, таклиф этадилар. 21.30 — Қишлоқ меҳнаткашлари учун концерт. 22.45 — Владимир шаҳрида бўлиб ўтган музикали фестивалда. 23.30 — Катталарга болалар ҳақида. 23.45 — О. Отахонов куйлайди.


**СОВЕТ УЗБЕКИСТОНИ**
(«Советский Узбекистан»)
Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР
Издается на узбекском языке

**Редакция адреси:**
**700083, ГСП, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.**

**Хатлар ва оммавий ишлар бўлими телефонлари —**
**33-21-43, 32-53-16, 32-53-20, 32-53-21, 33-11-49, 32-54-06.**